

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR.....
RADY GMINY NIECHANOWO
Z DNIA

Wersja 1.0 – do dyskusji publicznej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Niechanowo na lata 2017-2023

Wprowadzenie

W myśl „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” z dnia 2 sierpnia 2016 r., program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji, konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Niechanowo.

Program Rewitalizacji będzie zupełnie nowym spojrzeniem na proces rewitalizacji pod względem orientacji na sferę społeczną i jej niedomagania. W tej materii poszukiwano tych elementów, które współdecydują o możliwościach trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego. To kluczowy postulat wynikający z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2016-2020”, a także ustawy o rewitalizacji.

Podstawy prawne

Podstawą prawną uchwalenia Programu Rewitalizacji gminy Niechanowo jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875).

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”(Warszawa, 2 sierpnia 2016, MR/H 2014-2020/20(2)08/2016). Dokument ten określa zawartość i strukturę programów rewitalizacyjnych oraz przedstawia m.in. główne etapy prac nad programami, identyfikuje podmioty zaangażowane w ich sporządzanie i realizację.

1. Diagnoza stanu Gminy Niechanowo. Wskazanie zjawisk kryzysowych

Gmina Niechanowo położona jest na Pojezierzu Wielkopolskim w wyższej jego części, która stanowi Pojezierze Gnieźnieńskie. Gmina znajduje się w obszarze pod prowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, na pograniczu mezoregionu Pojezierze Gnieźnieńskie od północy i Równiny Wrzesińskiej. Wg podziału geobotanicznego Polski obszar ten położony jest w prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu- Bałtyckiego, w poddziale Pasa Wielkich Dolin, krainy Wielkopolsko-Kujawskiej, okręgu Poznańsko-Gnieźnieńskiego.

Gmina od wschodu graniczy z gminą Witkowo, od północy z gminą Gniezno i z Miastem Gniezno a od zachodu z gminą Czarniejewo, od południa sąsiaduje z gminą Września.

Powierzchnia Gminy Niechanowo wynosi 10 531 ha, z czego 8 703 ha to użytki rolne, a 801 ha to tereny leśne, a 10 ha stanowią grunty będące nieużytkami. Gmina Niechanowo stanowi 8,4% powierzchni powiatu gnieźnieńskiego.

W skład gminy wchodzi 24 miejscowości - Arcugowo, Cielimowo, Czechowo, Drachowo, Goczałkowo, Grotkowo, Gurowo, Gurówko, Jarząbkowo, Jelitowo, Jelonek, Karsewo, Kędzierzyn, Malczewo, Marysin, Mierzewo, Mikołajewice, Miroszka, Niechanowo, Nowa Wieś Niechanowska, Potrymowo, Trzuskoleń, Żelazkowo, Żółcz.

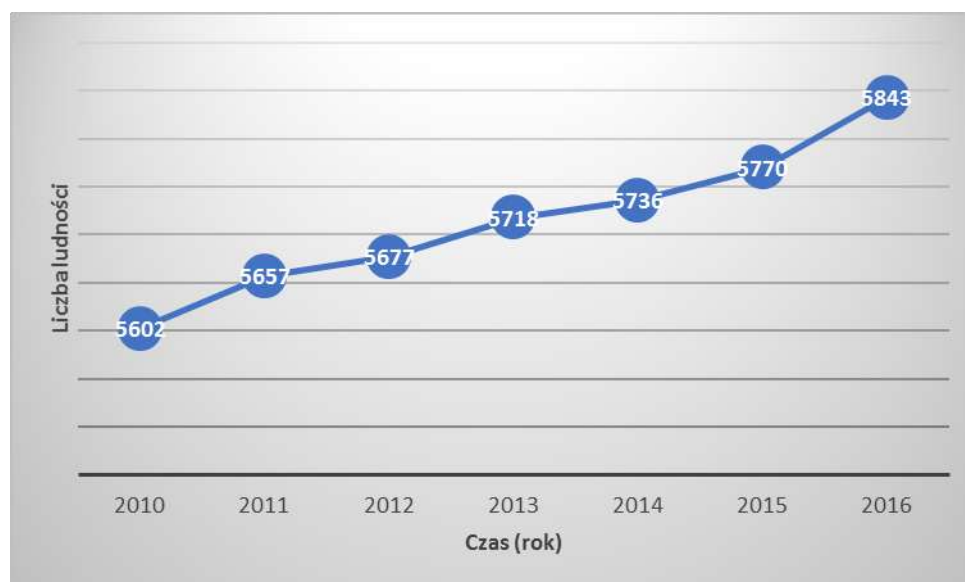
Na obszarze gminy przeważa typ krajobrazu równinnego. W gminie dominuje szata roślinna typowa dla krajobrazu kulturowego wiejskiego. Składają się na niego intensywnie użytkowane łąki, pastwiska i grunty orne. Na skutek intensywnego osadnictwa trwającego od wczesnego średniowiecza teren został niemal całkowicie odlesiony. Obecnie w krajobrazie dominują równinne pola uprawne z rzędami drzew, rosnących wzdłuż dróg i rowów. Lasy występują tu bardzo rzadko.

Wiodącą funkcją gminy Niechanowo jest rolnictwo, z uwagi na fakt, że występują tu tereny o bardzo korzystnych warunkach przyrodniczych dla produkcji rolnej.

1.1. Analiza sfery społecznej

1.1.1. Demografia

Według danych GUS w ciągu ostatnich lat liczba ludności na terenie gminy Niechanowo sukcesywnie wzrastała. Od 2010 roku do 2016 populacja gminy zwiększyła się o 241 osób. Największy wzrost zanotowano wśród kobiet – ich liczba w analizowanym okresie zwiększyła się o 131 osób, podczas gdy wśród mężczyzn przybyło 110 osób. Jak podaje GUS w 2016 roku gminę zamieszkiwało 2909 mężczyzn i 2934 kobiet. Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn wyniósł 100,85.

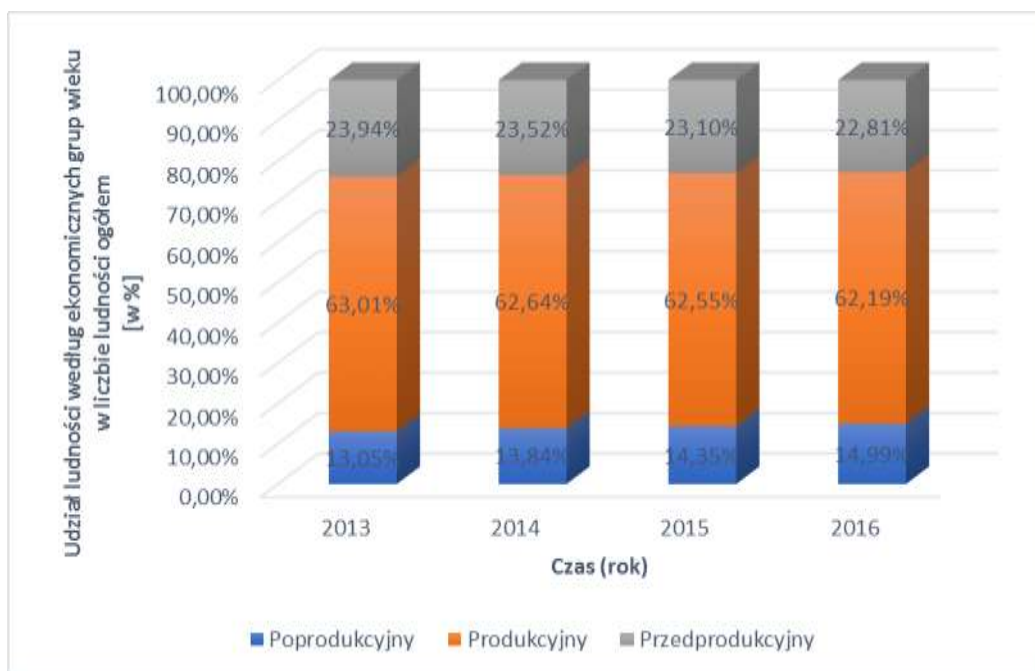
Wykres 1: Liczba ludności w gminie Niechanowo na przestrzeni lat 2010 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury wiekowej pozwala prześledzić zmiany zachodzące w populacji gminy i na tej podstawie prognozować jak powinien przebiegać dalszy rozwój jednostki terytorialnej (liczba szkół, miejsc pracy, struktura funduszy emerytalnych itp.).

Struktura ludności gminy Niechanowo według ekonomicznych grup wieku ukazuje, że w 2016 roku największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (62,19%), a następnie osoby w wieku przedprodukcyjnym (22,81%) i poprodukcyjnym

(14,99%). Porównując te wskaźniki do roku poprzedniego można dostrzec wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 0,64 pkt % oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,29 pkt %) i produkcyjnym (o 0,36%) (GUS).

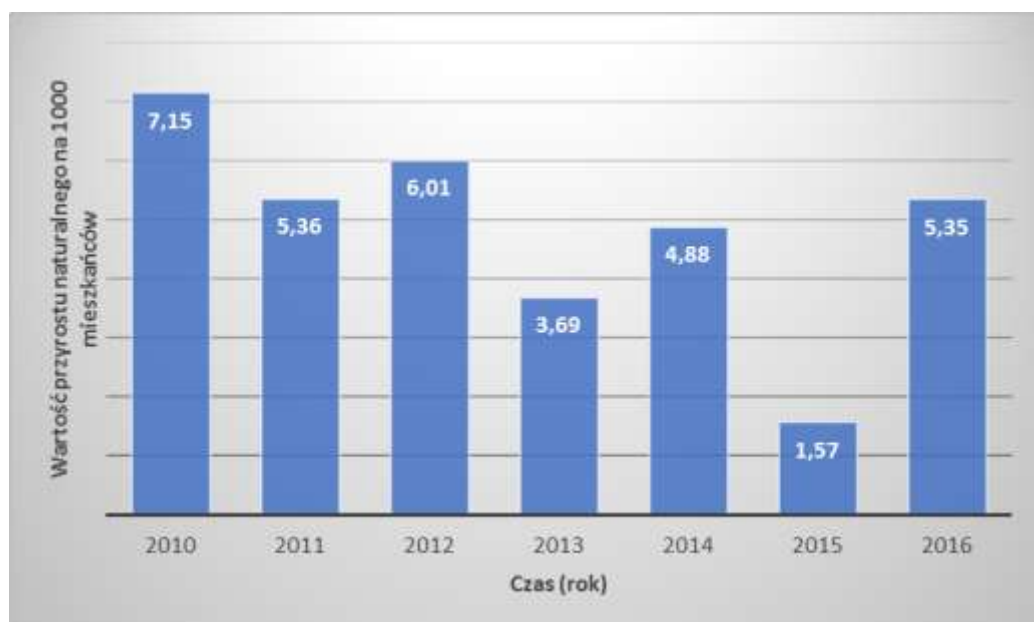
Wykres 2: Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w liczbie ludności ogółem [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie gnieźnieńskim struktura wieku mieszkańców była nieco gorsza i rozkładała się następująco: w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym było 19,68% mieszkańców, produkcyjnym 61,81% a poprodukcyjnym 18,51%.

Na liczbę ludności i strukturę wieku mieszkańców gminy wpływ mają przede wszystkim takie czynniki jak przyrost naturalny oraz saldo migracji.

W ciągu ostatnich kilku lat przyrost naturalny w gminie utrzymuje się na dodatnim poziomie, lecz jego wartość z biegiem lat maleje. Ciekawym zjawiskiem jest to, że przyrost naturalny gwałtownie zmienia swoje wartości w regularnych odstępach czasu, przyjmując kształt sinusoidy.

Wykres 3: Przyrost naturalny w gminie Niechanowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 1: Przyrost naturalny w gminie Niechanowo i powiecie gnieźnieńskim w poszczególnych latach

Rok	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny na 1000 osób w gminie	Przyrost naturalny na 1000 osób w powiecie gnieźnieńskim
2010	88	48	7,15	3,68
2011	71	41	5,36	3,02
2012	76	42	6,01	2,33
2013	76	55	3,69	2,00
2014	69	41	4,88	2,05
2015	57	48	1,57	0,68
2016	69	38	5,35	1,89

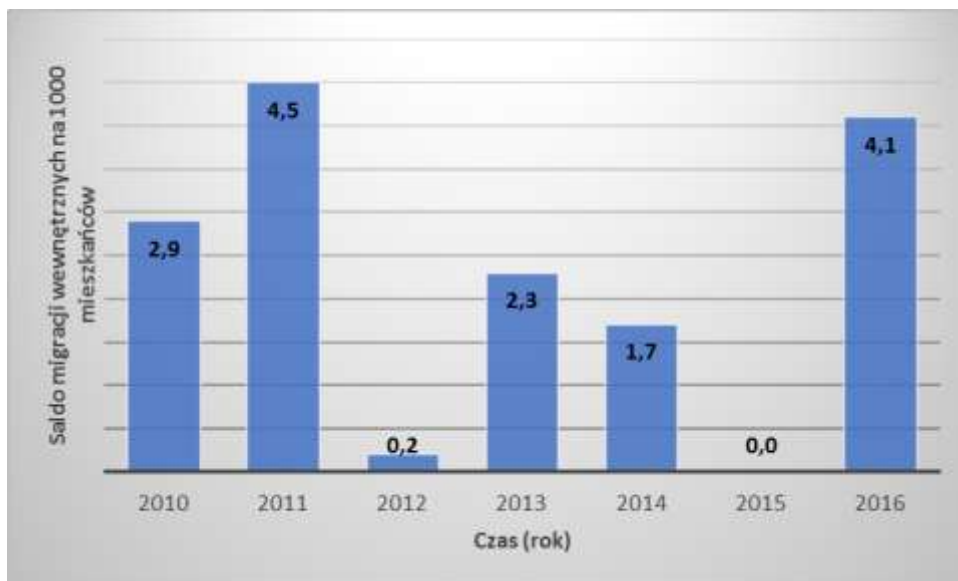
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny zmniejsza się również w powiecie gnieźnieńskim. W 2016 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 1,89, czyli prawie trzy razy mniej niż w gminie Niechanowo.

O wielkości przyrostu naturalnego w głównej mierze decyduje liczba urodzeń. Największą płodnością w gminie wykazują się kobiety w grupach wiekowych 25 – 29 lat (81,81 urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym), 30 – 34 lata (66,52) oraz 20 – 24 lata (57,69). Liczba kobiet w wieku 20 – 29 lat wynosi 454 osoby, co stanowi znaczną różnicę w stosunku do liczby kobiet w wieku 10 – 19 lat (408 osób), które zastąpią je w ciągu najbliższej dekady. Spadek liczby płodnych kobiet może się bezpośrednio przełożyć na liczbę urodzeń żywych, a tym samym na wielkość przyrostu naturalnego.

Na liczbę ludności bezpośredni wpływ ma również saldo migracji. W gminie Niechanowo w całym analizowanym okresie (2010 – 2016) saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób przyjmuje wartości dodatnie, co jest pozytywnym zjawiskiem. Oznacza to, że więcej osób osiedla się na terenie gminy niż go opuszcza. Może to wskazywać na atrakcyjną ofertę gminy dla mieszkańców i brak migracji w celach zarobkowych. W 2016 roku na terenie gminy zameldowały się 94 osoby, a wymeldowało się 70 osób. Wśród osób meldujących się największą grupę stanowiły kobiety (62,7%).

Mimo braku problemu emigracji w gminie Niechanowo, problem ten pojawia się w powiecie – w 2016 roku wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców wyniósł -0,8 i utrzymuje się na ujemnym poziomie od 2011 roku.

Wykres 4: Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2: Migracje wewnętrzne w gminie Niechanowo

Rok	Liczba zameldowań w ruchu wewnętrznym	Liczba wymeldowań w ruchu wewnętrznym	Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w gminie	Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w powiecie gnieźnieńskim
2010	74	58	2,9	0,0
2011	86	61	4,5	-0,6
2012	69	68	0,2	-0,2
2013	96	84	2,1	-0,2
2014	80	70	1,7	-0,8
2015	85	66	3,3	-0,9
2016	94	70	4,1	-0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany w liczbie ludności są istotne dla samorządów terytorialnych, gdyż wpływają na dalszy rozwój jednostki. W przypadku gminy Niechanowo pozytywne zmiany w strukturze demograficznej wynikają z migracji mieszkańców będących w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co jest niewątpliwie atutem gminy.

1.1.2. Bezrobocie

Głównym czynnikiem powodującym przemieszczanie się mieszkańców jest brak możliwości znalezienia zatrudnienia na dotychczas zamieszkiwanym obszarze. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie w gminie Niechanowo było zarejestrowanych 153 bezrobotnych (koniec grudnia 2016 roku), a więc o 34 osoby mniej niż w roku 2015. Wśród bezrobotnych aż 66% to kobiety (wśród bezrobotnych kobiet 31,0% nie podjęło zatrudnienia po urodzeniu dziecka).

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Niechanowo. Dane na koniec grudnia w latach 2014 - 2016

Bezrobotni	2014	2015	2016
Ogółem	241	187	153
Kobiety	149	125	101
Do 25 roku życia	46	38	25
Długotrwale bezrobotni	121	104	78
Oferty pracy zgłoszone w grudniu	3	11	6

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie

Problem bezrobocia nie jest skoncentrowany w jednym punkcie – dotyczy niemalże jednakowo obszaru całej gminy. Największy udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców jest notowany w Czechowie (5,80%) i Karsewie (4,64%).

Tabela 4. Liczba i udział osób bezrobotnych w podziale na jednostki analityczne w 2016 r.

Lp.	Jednostka	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności
1	Arcugowo	1	0,67%
2	Cielimowo	4	0,49%
3	Czechowo	12	5,80%
4	Drachowo	0	0,00%
5	Goczałkowo	1	1,33%
6	Grotkowo	2	1,04%
7	Gurowo	0	0,00%
8	Gurówko	0	0,00%
9	Jarząbkowo	4	1,68%
10	Jelitowo	5	1,94%
12	Karsewo	7	4,64%
13	Kędzierzyn	0	0,00%
14	Malczewo	3	1,46%
15	Marysin	2	1,10%
16	Mierzewo	5	1,58%
17	Mikołajewice	2	2,20%
18	Miroszka	2	1,89%

19	Niechanowo	22	1,31%
20	Nowa Wieś Niechanowska	1	1,54%
21	Potrzymowo	0	0,00%
22	Trzuskoleń	3	0,91%
23	Żelazkowo/Jelonek	2	0,74%

Źródło: Urząd Gminy Niechanowo

Liczba zgłaszanych ofert pracy jest zawsze o wiele niższa niż liczba bezrobotnych (w grudniu 2016 było to 6 ofert na 153 bezrobotnych w gminie Niechanowo). Według rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie w grudniu 2016 złożono 376 ofert zatrudnienia w powiecie.

Pod względem posiadanego wykształcenia wśród osób bezrobotnych w powiecie gnieźnieńskim najliczniejsza była liczba osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,24% ogółu) oraz gimnazjalne i poniżej (28,06% ogółu).

Struktura osób bezrobotnych w gminie Niechanowo przedstawia się korzystnie w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego. Wskaźniki, które przyjmują wartości niższe niż średnia dla powiatu to: udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców – niższy o 0,07 pkt procentowego (w skrócie: pp), udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia – niższy o 0,34 pp,, udział osób długotrwale bezrobotnych – niższy o 0,18 pp., udział bezrobotnych niepełnosprawnych – niższy o 2,51 pp. Miernikami przyjmującymi wartości niekorzystne dla gminy na tle powiatu to: udział bezrobotnych kobiet – wyższy o 8,82 pp, udział osób do 25 roku życia – niższy o 2,60 pp.

Tabela 5. Udział osób bezrobotnych w poszczególnych kategoriach w gminie Niechanowo w powiecie gnieźnieńskim

Wskaźnik	Gmina Niechanowo	Powiat gnieźnieński
Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców	2,59%	2,66%
Udział bezrobotnych kobiet w liczbie osób bezrobotnych	66,01%	57,73%
Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych	50,98%	51,16%
Udział osób powyżej 50 roku życia wśród bezrobotnych	28,10%	28,45%
Udział osób do 25 roku życia wśród bezrobotnych	16,34%	13,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu w Gnieźnie, 2016

Bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych zjawisk kryzysowych dotyczących gminę Niechanowo. Niedostateczna i nieatrakcyjna oferta zatrudnienia szczególnie dla osób młodych powodują odpływ osób w wieku produkcyjnym poza granice administracyjne gminy. Wysoki poziom bezrobocia, a szczególnie bezrobocia długotrwałego, może doprowadzić do rozwinięcia się innych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.

1.1.3. Pomoc społeczna

Konieczność udzielenia wsparcia z pomocy społecznej wynika najczęściej z powodu zbyt małych dochodów finansowych gospodarstw domowych, które z kolei są skutkiem statusu osób dorosłych tego gospodarstwa na rynku pracy. Przedłużający się brak zatrudnienia prowadzi do obniżenia standardu i jakości życia rodziny osoby bezrobotnej, a w dalszej perspektywie czasowej może doprowadzić do pojawienia się takich negatywnych zjawisk społecznych jak: niepewność, poczucie bezradności, alkoholizm, przemoc.

W gminie Niechanowo koordynatorem systemu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niechanowie.

Głównymi formami pomocy świadczonej przez GOPS w Niechanowie są:

1. W zakresie świadczeń pieniężnych:

- ✓ zasiłek stały- prawo do świadczenia posiada osoba całkowicie niezdolna do pracy z powodu wieku (mężczyźni lat 65, kobiety lat 60) lub niepełnosprawności, jeżeli dochód osoby ubiegającej się jak i rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego.
- ✓ zasiłek okresowy- może być przyznany osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód rodziny nie przekracza kryterium dochodowego osoby lub rodziny, w szczególności na:
 - długotrwałą chorobę,
 - niepełnosprawność,
 - bezrobocie.
- ✓ zasiłek celowy- prawo do świadczenia posiada osoba bądź rodzina, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego oraz spełniona jest jedna z w/w okoliczności:
 - ubóstwa,
 - sieroctwa,
 - bezdomności,
 - bezrobocia,
 - niepełnosprawności,
 - długotrwałej lub ciężkiej choroby,
 - przemocy w rodzinie,
 - potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
 - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych),
 - braku umiejętności przystosowania do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
 - trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
 - trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
 - alkoholizmu lub narkomanii,

- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
 - klęski żywiołowej lub ekologicznej.
- ✓ specjalny zasiłek celowy - może być przyznany w szczególnie uzasadnionych okolicznościach przy przekroczonym kryterium dochodowym, w szczególności na pokrycie części lub całości leczenia.

2. W zakresie świadczeń niepieniężnych:

- praca socjalna,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- sprawienie pogrzebu,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Tabela 6. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej poszczególnych jednostkach gminy Niechanowo, 2016

Lp.	Jednostka	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności jednostki analitycznej
1	Arcugowo	10	67,11
2	Cielimowo	20	24,48
3	Czechowo	31	149,76
4	Drachowo	2	14,08
5	Goczałkowo	4	53,33

6	Grotkowo	4	20,83
7	Gurowo	6	75,95
8	Gurówko	2	18,18
9	Jarząbkowo	8	33,61
10	Jelitowo	15	58,14
12	Karsewo	11	72,85
13	Kędzierzyn	6	30,77
14	Malczewo	10	68,29
15	Marysin	8	54,95
16	Mierzewo	10	50,47
17	Mikołajewice	4	43,96
18	Miroszka	5	47,17
19	Niechanowo	77	38,71
20	Nowa Niechanowska	Wieś 3	46,15
21	Potrzymowo	1	19,23
22	Trzuskoleń	8	24,17
23	Żelazkowo/Jelonek	5	18,38

Źródło: Urząd Gminy Niechanowo- GOPS w Niechanowie

Największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców charakteryzuje Czechowo (149,76), Gurowo (75,95) oraz Karsewo (72,85). W całej gminie liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS w przeliczeniu na

1000 mieszkańców wyniosła 42,79, co jest wysokim wskaźnikiem w porównaniu do wartości tego wskaźnika charakteryzującej powiat gnieźnieński (24,79)

Krąg osób i rodzin korzystających z różnorodnych form wsparcia jest szeroki i odzwierciedla problemy występujące w gminie. Niejednokrotnie osoby i rodziny korzystają równocześnie z pomocy realizowanej przez inne podmioty (stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe). Szczególną uwagę zwraca się na problem nadużywania alkoholu, którego efektem jest przemoc w rodzinie i zaniedbywanie obowiązków przez rodziców. Rodziny wymagające wsparcia objęte są pomocą w formie asystenta rodziny i psychologa oraz otrzymują pomoc w formie żywności, odzieży, bielizny osobistej, obuwia, sprzętu gospodarstwa domowego. Dzieci rodziców nadużywających alkohol korzystają z obiadów w stołówkach szkolnych.

Problemom związanym z nadużywaniem alkoholu ma przeciwdziałać „Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2017 rok” przyjęty uchwałą nr XIX/181/2016 Rady Gminy Niechanowo z dnia 31 października 2016 r. Celami strategicznymi programu są (s. 8-9 programu):

- Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień,
- Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii,
- Profilaktyka przemocy domowej,
- Zmniejszanie rozmiarów problemów związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie,
- Promowanie zdrowego stylu życia – wolnego od używek,
- Zwiększenie kompetencji i innych zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

1.1.4. Przestępczość

Zadania związane z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego ustawodawca zaliczył do podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zakres działalności poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego został jednak zróżnicowany. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej

i przeciwpowodziowej [art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, z późn. zm.).

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Niechanowo czuwa zespół dzielnicowych z Witkowa podlegający pod Komendę Powiatową Policji w Gnieźnie. W 2016 roku KPP w Gnieźnie odnotowała 76 wypadków drogowych, w których rannych zostało 79 osób, a śmierć poniosło 11 osób. Na terenie powiatu odnotowano 1271 kolizji drogowych. Jako najczęstsze przyczyny powstawania zdarzeń drogowych uznano nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu (27,08%), niedostosowanie prędkości do warunków ruchu (26,04%), niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami (19,79%).

Podczas konsultacji społecznych w sprawie „Map Zagrożeń” na terenie gminy Niechanowo zgłoszono: problem dotyczący niezachowania należytych środków ostrożności podczas trzymania psów, prośbę o zmianę lokalizacji przejścia dla pieszych na ul. Długiej w Niechanowie, przekraczanie dozwolonej prędkości przez kierujących w Niechanowie i w okresie letnim w Jelitowie oraz zgłoszono, iż w obrębie ul. Miodowa i Długiej usytuowany jest betonowy słup ogłoszeniowy ograniczający kierowcom właściwą widoczność na znajdujące się przejście dla pieszych.

Innym typem zagrożeń na terenie gminy są pożary pól i nieużytków rolnych. Ich liczba jest znacznie wyższa w porównaniu do pożarów infrastruktury mieszkalnej. Straż Pożarna uczestniczy również w zdarzeniach drogowych oraz interwencjach dotyczących usuwania gniazd owadów błonkoskrzydłych.

Na terenie gminy w ostatnim okresie miało miejsce w dniu 11 sierpnia 2017 roku poważne zagrożenie w następstwie ekstremalnych zmian pogodowych. Interwencje skupiały się na usuwaniu powalonych drzew oraz zabezpieczaniu zerwanych dachów na skutek silnych wiatrów. Wartość oszacowanych strat budynków mieszkalnych i inwentarskich przekracza milion zł.

Na terenie gminy funkcjonują cztery jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, są one wyposażone w samochody pożarnicze oraz niezbędny sprzęt ratowniczo-gaśniczy. Jednostki te znajdują się w Niechanowie, Jarząbkowie, Trzuskoloniu oraz Goczałkowie-Gurowie.

1.1.5. Szkolnictwo i edukacja

Na terenie gminy działa jedno przedszkole („Kajtek” w Niechanowie), 2 szkoły podstawowe (w Niechanowie i Jarząbkowie) oraz jedno gimnazjum.

Tabela 7. Liczba uczniów w latach 2013 – 2015 oraz ich liczba przypadająca na 1 oddział w 2015

Placówka oświatowa	2014	2015	2016	Liczba uczniów przypadająca na oddział w 2016	Liczba uczniów przypadająca na oddział w 2016 w powiecie gnieźnieńskim
Przedszkola	188	141	127	20,17	19,69
Szkoły podstawowe	391	422	396	20,10	18,37
Gimnazja	275	260	249	20,00	20,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obecna liczba miejsc w placówkach przedszkolnych jest wystraszająca i biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, tj. spadek przyrostu naturalnego można prognozować, że liczba dzieci w wieku przedszkolnym będzie się zmniejszać jeszcze bardziej.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych w ciągu ostatnich kilku lat zmalała do 396 uczniów w 2016 r. Na jeden oddział przypadało 20,10 dzieci, czyli nieco więcej niż średnio w powiecie gnieźnieńskim. Odwrotną tendencją charakteryzują się gimnazja – liczba uczniów spada i liczba osób przypadająca na jeden oddział jest niższa niż średnia w powiecie. W związku z wprowadzoną reformą dotyczącą likwidacji gimnazjów samorząd gminny planuje przekształcić sześcioklasowe Szkoły Podstawową w Niechanowie i Jarząbkowie na szkołę ośmioklasową. Szkoła podstawowa w Niechanowie została połączona z Gimnazjum w Niechanowie, które zakończyło swą działalność 31 sierpnia 2017 r. Prognozowana reorganizacja Szkół Podstawowych nie pogorszy warunków do nauki i nie ograniczy powszechnej dostępności do szkoły.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 13,6% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,3% wykształcenie policealne, 12,4% średnie ogólnokształcące, a 16,2% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 31,1% mieszkańców gminy Niechanowo, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 18,1% podstawowym ukończonym. 0,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa wielkopolskiego mieszkańcy gminy Niechanowo mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Niechanowo największy odsetek ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (23,5%) oraz podstawowe ukończone (21,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (39,1%) oraz średnie zawodowe (17,1%). (Polska w Liczbach).

1.1.6. Życie publiczne i kulturalne

Ośrodkiem spełniającym rolę animatora kultury w gminie Niechanowo jest Gminny Ośrodek Kultury. Celem GOK jest zbudowanie dużego zaplecza wolontariuszy, którzy potrafiliby wprowadzać w życie pomysły z różnych dziedzin życia kulturalnego.

Przy GOK działają liczne koła zainteresowań i sekcje, skupiające zarówno najmłodszych mieszkańców gminy, młodzież jak i osoby dorosłe. Mieszkańcy mogą rozwijać swoje zdolności i pasje w m.in.:

- Sekcjach Muzycznych (Grupa tańca nowoczesnego „Fantazja”, Kurs tańca towarzyskiego, Dziecięcy klub tańca „Uśmiech”,
- Sekcjach artystycznych (Młodzieżowa pracownia plastyczna, Dziecięca pracownia plastyczna, rzeźby i płaskorzeźby)
- Sekcjach sportowych (sekcja aerobiku i rytmiki, tenis stołowy, szachy, warcaby)

Gminny Ośrodek Kultury organizuje konkursy, przeglądy, wystawy promujące nie tylko gminę, ale również region. Organizowane są liczne imprezy kulturalno-rozrywkowe dla mieszkańców całej gminy. GOK włącza się także w akcje o większym zasięgu -podczas XXV-lecia WOŚP w Gminnym Ośrodku Kultury odbyła się licytacja przekazanych za rzecz orkiestry owoców, plakatów orkiestrowych, koszulek i innych.

W zakresie kultury fizycznej gmina Niechanowo podejmuje szereg zadań związanych z działalnością klubów i organizacji upowszechniających sport i rekreację. Działające

organizacje skupiają około 150 członków z czego zdecydowaną większość stanowią dzieci i młodzież do 18 roku życia. Najpopularniejszymi dyscyplinami sportowymi są piłka nożna, tenis stołowy, unihokej oraz zapasy. Zaplecze kadrowe dla drużyn stanowią uczniowie będący członkami UKS-ów, działających przy szkole podstawowej i gimnazjum. Sportowcy z Niechanowa należą do czołówki unihokeistów i tenisistów w Wielkopolsce, a niektórzy z nich mają zaszczyt reprezentować barwy narodowe.

Działające przy szkołach UKS-y, kółka zainteresowań mają wielu członków, dlatego też ważne jest zaplecze sportowe w postaci sali sportowych czy boisk wielofunkcyjnych. To właśnie na terenie tych obiektów możliwa jest współpraca z młodzieżą i zachęcanie jej do jak największej aktywności. Na terenie gminy chętni mogą skorzystać z sali sportowej w Niechanowie a także wielofunkcyjnych boisk ze sztuczną nawierzchnią w Niechanowie i Cielimowie.

Według danych GUS na terenie gminy Niechanowo działają 2 grupy artystyczne oraz 3 kluby zrzeszające w sumie 105 członków. Wraz ze spadkiem zainteresowania działalnością w grupach artystycznych wzrasta liczba osób udzielających się kołach i klubach.

Tabela 8. Liczba grup artystycznych, kół i klubów prowadzonych na terenie gminy Niechanowo wraz z liczbą ich członków

Grupy artystyczne, koła i kluby	2013	2014	2015
Liczba grup artystycznych, kół i klubów	8	8	5
Liczba członków	154	154	140

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Niechanowo organizuje się średnio 1,33 imprez masowych rocznie (średnia z ostatnich trzech lat), a ich popularność wzrasta: w 2013 r. nie zorganizowano ani jednej imprezy, w 2014 w dwóch zorganizowanych imprezach udział wzięło łącznie 2000 osób, a w 2015 i w 2016 ok. 1500.

Tabela 9. Liczba imprez organizowanych na terenie gminy Niechanowo oraz ich uczestników

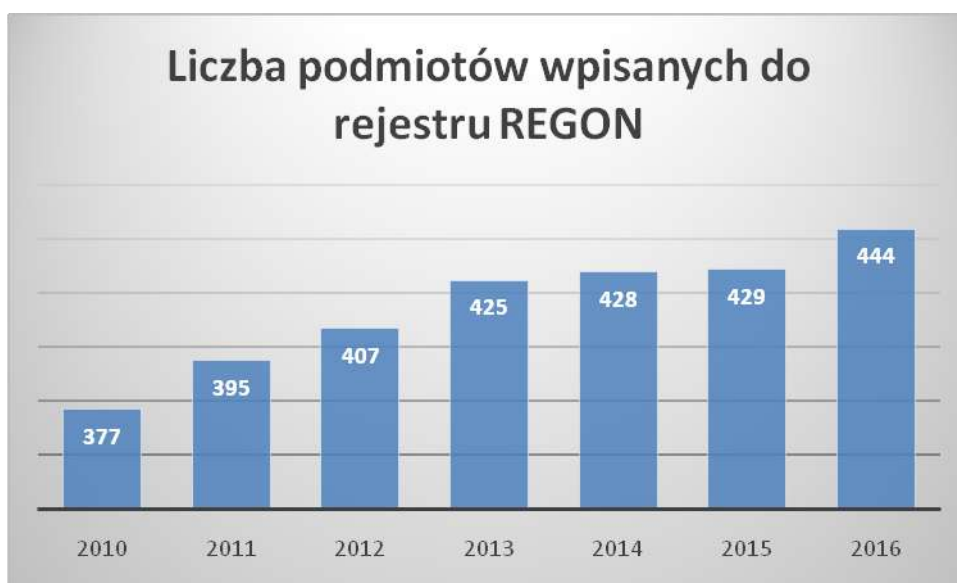
Imprezy zorganizowane na terenie gminy	2013	2014	2015	2016
Liczba zorganizowanych imprez	0	2	2	2
Liczba uczestników	0	2000	1500	1500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Miarą konkurencyjności regionu i jego mieszkańców jest nie tylko status ekonomiczny, ale także możliwości i skłonności do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu, takich jak udział w kulturze. Zwiększenie liczby mieszkańców w działaniach publicznych i kulturalnych przyczynia się do podniesienia kapitału społecznego oraz umocnienia więzi społecznych, co z kolei przekłada się na spadek agresji i przestępczości. Wzrastające zainteresowanie działalnością kulturalną mieszkańców gminy Niechanowo świadczy o odpowiednim doborze propozycji kulturalnych do oczekiwań społeczności lokalnej.

1.2. Analiza sfery gospodarczej

Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Niechanowo systematycznie wzrasta. W roku 2016 w rejestrze REGON figurowały 444 podmioty – o 19 więcej niż w 2013. Większość z nich należała do sektora prywatnego (94,7%), a tylko niewielka część do sektora publicznego (4,9%). W sektorze prywatnym działalność gospodarcza była w 77% prowadzona przez osoby fizyczne, co świadczy o wysokiej aktywności mieszkańców, ale charakteryzuje też podmioty, które dysponują niskim kapitałem i nie tworzą dużej liczby miejsc pracy.

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2016 (Źródło: GUS)

93,9% podmiotów gospodarczych to małe przedsiębiorstwa, zatrudniające do dziewięciu osób. Przedsiębiorstw średniej wielkości (10 – 49 osób) było 27 (5,3%) oraz cztery przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 osób.

Wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w 2016 roku wyniósł 76,0. Jest to bardzo niski wskaźnik, jeśli porówna się go ze średnią dla powiatu gnieźnieńskiego (107,0). Bardzo mała jest także liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – dla gminy jest to 60 osób, natomiast dla powiatu są to 82 osoby.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2016r.

Wskaźnik	Gmina Niechanowo	Powiat gnieźnieński
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności	76,0	107,0
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności	60,0	82,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2016

Dane z CEIDG wskazują na spadek liczby podmiotów gospodarczych - w 2016 r. zanotowano działalność 330 przedsiębiorstw. Największa liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 osób jest zlokalizowana na terenie Cielimowa (118,98) oraz Goczałkowa (105,26).

Tabela 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz ich udział na 1000 mieszkańców w 2016 r.

Lp.	Jednostka	Liczba zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych	Liczba zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
1	Arcugowo	7	45,45
2	Cielimowo	89	118,98
3	Czechowo	7	33,82
4	Drachowo	3	22,56
5	Goczałkowo	8	105,26
6	Grotkowo	5	26,60
7	Gurowo	4	54,05
8	Gurówko	6	68,97
9	Jarząbkowo	12	46,69
10	Jelitowo/Żółcz	9	52,33
12	Karsewo	9	59,60
13	Kędzierzyn	4	21,74
14	Malczewo	7	31,82
15	Marysin	5	25,51
16	Mierzewo	11	34,92
17	Mikołajewice	6	67,42

18	Miroszka	5	47,17
19	Niechanowo	103	60,87
20	Nowa Niechanowska	Wieś 7	98,59
21	Potrzymowo	3	56,60
22	Trzuskoleń	10	30,30
23	Żelazkowo/Jelonek	10	37,74

Źródło: Urząd Gminy w Niechanowie, 2016

Głównym potencjałem gminy Niechanowo jest rolnictwo. Sprzyja temu wysoka kultura rolna i warunki terenowe. Gmina zaliczana jest do terenów o najwyższym wskaźniku bonitacji gleb w województwie wielkopolskim. Gleby posiadają wysoką wartość użytkową i bardzo korzystne stosunki wodne w glebie. Większość terenów uprawnych na terenie gminy nadaje się pod uprawę roślin o wysokich wymaganiach. Jedynie w północnej części gminy, znajdują się piaszczyste tereny sandru gnieźnieńskiego, uważane za ubogie dla rolnictwa. Jest to obszar na którym można prowadzić szeroko rozumianą restrukturyzację rolnictwa, konieczną na obszarach wiejskich.

Na terenie gminy najczęściej uprawia się zboża, takie jak pszenica, żyto, jęczmień, pszenżyto oraz kukurydzę. Zboża i mieszanki zbożowe zajmują łącznie powierzchnię 3600 ha. Poza wymienionymi powyżej w gminie Niechanowo uprawia się także ziemniaki, buraki cukrowe, rzepak, trawy i warzywa.

Rolnictwo na terenie gminy nie ogranicza się jednak do produkcji roślinnej, dlatego doskonale rozwija się także hodowla zwierząt. Najliczniej hodowane są trzoda chlewna, bydło mleczne oraz drób.

Wg danych GUS na terenie gminy działają 344 gospodarstwa rolne, z czego 341 to gospodarstwa indywidualne. W gminie Niechanowo dominują gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha i stanowią one 42,44% wszystkich gospodarstw. Najmniejszą grupę stanowią gospodarstwa poniżej 1 ha (9,01%)

Tabela 12. Podział gospodarstw rolnych na terenie gminy Niechanowo ze względu na ich wielkość

Wielkość gospodarstwa	Liczba	Udział procentowy
Poniżej 1 ha	31	9,01%
1-5 ha	53	15,41%
5-10 ha	47	13,66%
10-15 ha	67	19,48%
Powyżej 15 ha	146	42,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Niechanowo większość gospodarstw i zakładów rolnych spełnia wymogi Unii Europejskiej. Gmina zajęła 6 miejsce pod względem atrakcyjności rozwoju rolnictwa w Wielkopolsce.

Dominuje produkcja żywności, przemysł natomiast jest dosyć słabo rozwinięty, choć gmina oferuje również tereny do prowadzenia różnych form aktywności gospodarczej.

Rozwój działalności gospodarczej na terenie gminy powinien być jednym z zadań programu rewitalizacji, gdyż spowoduje wzrost liczby miejsc pracy, a przez to spadek liczby osób bezrobotnych i ubogich. Ze względu na rolniczy charakter gminy należy ukierunkować działania na pozyskiwanie inwestorów z branży rolno – spożywczej i usługowej. Ze względu na przeważającą liczbę małych i średnich przedsiębiorstw w strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych należy stworzyć funkcjonalny system wspierania mikro - i małych przedsiębiorców oraz lokalnego systemu preferencji ekonomicznych.

1.3. Analiza sfery przestrzenno- funkcjonalnej

Rozwój kapitału społecznego oraz pogłębianie więzi społecznych będzie ułatwione przy zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury społecznej, w której mieszkańcy będą mogli się spotykać. Istotna jest również dostępność tych obiektów, zarówno pod względem przestrzennym (możliwość dojazdu), jak i technicznym

(wprowadzenie podjazdów dla osób niepełnosprawnych). Zapewnienie miejsc dla sportu i rekreacji (terenów zielonych, boisk, parków) znacząco podnosi jakość życia mieszkańców, zapewniając szerokie możliwości spędzania wolnego czasu.

1.3.1. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Niechanowo jest jednostką typowo rolniczą. 86,56% jej powierzchni stanowią użytki rolne, z czego 80% to grunty orne. Około 9,71% powierzchni zajmują tereny leśne, natomiast tereny zurbanizowane i zabudowane stanowią jedynie 3,22% powierzchni gminy.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego gmina Niechanowo położona jest w zasięgu strefy największej koncentracji ferm chowu i hodowli zwierząt.

Dla strefy intensywnej gospodarki rolnej w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa* określono jako cel zasadniczy gospodarki przestrzennej ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej najwyższej jakości, poprzez ograniczanie wyłączenia jej spod użytkowania rolniczego i poprawę jakości gleb. Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych najwyższej jakości powinny być prowadzone z uwzględnieniem wymogów ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Istotne są działania ograniczające zanieczyszczenie gleb i naruszanie ich stosunków wodnych oraz przeciwdziałanie erozji, przede wszystkim na obszarach położonych przy krawędziach dolin rzecznych. Tereny te stanowią zaplecze żywnościowe oraz bazę surowcową dla przemysłu rolno – spożywczego, którego rozwój winien być preferowany głównie w ramach tej strefy. Na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo konieczne jest zwiększenie powierzchni zadrzewień śródpolnych i zakrzewień z użyciem gatunków rodzimych. Należy również zachować dziedzictwo kulturowe, chronić walory krajobrazu obszarów wiejskich, a także dążyć do podniesienia atrakcyjności terenów wsi.

Na terenie gminy Niechanowo odnotowuje się obecnie umiarkowany ruch budowlany, co wynika z sytuacji społeczno – gospodarczej. Tylko część powierzchni gminy jest pokryta planami miejscowymi, w oparciu o które uzyskiwane są pozwolenia na budowę. Tym samym w gminie Niechanowo są również wydawane decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W celu zapewnienia wysokiej jakości życia oraz zachowania atrakcyjności przestrzeni należy dążyć do utrzymania pierwotnych funkcji obszarów oraz umożliwić mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości terenów zielonych. W gminie Niechanowo jednostką o największym udziale użytków rolnych i terenów zielonych oraz najmniejszym zurbanizowaniu jest Jarząbkowo. Najmniej terenów zielonych znajduje się w Niechanowie i Jelitowie.

Do jednostek najbardziej zurbanizowanych należy Niechanowo, Cielimowo i Gurowo. Najmniej zurbanizowane są Potrymowo (0,1%), Arcugowo (0,2%) i Goczałkowo (0,2%).

1.3.2. Sieć osadnicza i struktura urbanistyczna

Sieć osadnicza gminy Niechanowo charakteryzuje się rozproszoną strukturą. Niechanowo, będące siedzibą władz samorządowych stanowi administracyjno-usługowe centrum gminy. Oprócz centralnego ośrodka tworzy ją 23 miejscowości, w tym 22 wsie sołeckie.

Niechanowo skupia blisko 29% wszystkich mieszkańców gminy. Pełni przede wszystkim funkcje administracyjne, usługowe, mieszkaniowe. Natomiast większość wsi ma charakter rolniczy.

We wszystkich wsiach położonych na terenie gminy Niechanowo dominuje zabudowa zagrodowa o różnym standardzie. Ponadto występują wsie z charakterystycznym układem zabudowy folwarcznej, której towarzyszy zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna.

Najczęściej występującym układem przestrzennym wsi na terenie gminy Niechanowo jest typ ulicówki, charakteryzujący się rozciągniętą zabudową występującą po jednej lub obu stronach drogi.

1.3.3. Turystyka

Brak terenów leśnych oraz jezior sprawia, że gmina Niechanowo w celu rozwoju turystyki i wypoczynku musi poszukiwać innych form spędzenia czasu.

Jedną z ofert do penetracji przestrzeni środowiska naturalnego są trasy rowerowe. Funkcję zmienną brakujących lasów czy jezior muszą przejąć miejsca

zatrzymania dla których wyznacznikami mogą być: obiekty kulturowe, dobra tania gastronomia.

Połączenie punktów zatrzymania systemu dróg rowerowych prowadzonych wzdłuż pól, alei, projektowanych ciągów ekologicznych, a wzbogaconych reklamą zapraszającą do konsumpcji lubsprzedaży rodzimego produktu są dużą atrakcją dla osób z zewnątrz a dla mieszkańców gminy być wykorzystywane dla kontaktów rodzinnych czy sąsiedzkich. Zimą trasy te mogą zamienić się w organizowanie kuligów.

Zjawiska socjologiczne, które rodzą się w wyniku przemian społeczno – gospodarczych wskazują na coraz częstsze poszukiwania przez mieszkańców miast miejsc na krótki tani odpoczynek w naturalnym środowisku. Biorąc pod uwagę powyższe, a także rolniczy charakter gminy, duże szanse na rozwój ma tutaj agroturystyka.

Przez teren gminy przebiega szlak św. Jakuba. Droga pielgrzymów jest słabo oznakowana symbolami muszli, jednakże w świadomości mieszkańców idea drogi jakubowej jest żywa. Idea ta może stanowić również zaplecze rozwoju turystyki.

1.3.4. Infrastruktura społeczna

Na infrastrukturę społeczną składają się te urządzenia, które stanowią materialną podstawę przekazu usług socjalnych i kulturalnych. Infrastruktura społeczna obejmuje usługi w zakresie prawa, bezpieczeństwa, oświaty i nauki, kultury, opieki społecznej i służby zdrowia itp. (np. szkoły, szpitale, sądy, więzienia, instytucje administracji państwowej).

Tabela 13. Liczba obiektów użyteczności publicznej w gminie Niechanowo w podziale na jednostki analityczne

Lp.	Jednostka	Liczba obiektów użyteczności publicznej
1.	Arcugowo	1
2.	Cielimowo	1
3.	Czechowo	1

4.	Drachowo	1
5.	Goczałkowo	1
6.	Grotkowo	1
7.	Gurowo	1
8.	Gurówko	1
9.	Jarząbkowo	1
10.	Jelitowo/Żółcz	1
11.	Karsewo	1
12.	Kędzierzyn	1
13.	Malczewo	1
14.	Marysin	1
15.	Mierzewo	1
16.	Mikołajewice	1
17.	Miroszka	1
18.	Niechanowo	5
19.	Nowa Wieś Niechanowska	1
20.	Potrzymowo	1
21.	Trzuskołoń	1
22.	Żelazkowo	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Niechanowie

Na terenie gminy Niechanowo praktycznie wszystkie obiekty użyteczności publicznej są w złym stanie technicznym. Przez zły stan techniczny rozumie się konieczność przeprowadzenia takich działań remontowo – modernizacyjnych jak: ocieplenie ścian zewnętrznych, wymianę instalacji, odnowienie elewacji, naprawę urządzeń placów zabaw.

Dostęp do obiektów infrastruktury społecznej i sportowo – rekreacyjnej jest raczej dobry, w każdej jednostce znajduje się przynajmniej jeden obiekt użyteczności publicznej (co najmniej jest to zorganizowany plac zabaw dla dzieci lub świetlica wiejska). Najwięcej obiektów publicznych znajduje się w Niechanowie. Na szczególną uwagę zasługuje budynek byłego przedszkola, który aktualnie stoi nieużywany co powoduje jego niszczenie. Pojawiły się pomysły, aby zagospodarować ten budynek na potrzeby żłobka, lub pomieszczeń do ćwiczeń dla dzieci. Jednak niezbędne jest przeprowadzenie gruntownego remontu, w celu umożliwienia dzieciom bezpiecznego spędzania czasu.

1.3.5. Sieć komunikacyjna

Sieć drogowa

Przez gminę Niechanowo przebiegają dwie drogi krajowe o znaczeniu regionalnym:

- droga krajowa nr 15: Gniezno - Września - Miłosław (przebiega przy zachodniej granicy gminy),
- droga wojewódzka nr 260: Gniezno - Niechanowo - Witkowo - Strzałkowo.

Przez obszar gminy przebiega również 8 dróg powiatowych zapewniających połączenie między wsiami w gminie i poza jej obszarem:

- 1) droga Czarniejewo - Żydowo - Niechanowo,
- 2) droga Żelazkowo - Goczałkowo
- 3) droga Niechanowo - Nowa Wieś Niechanowska - Kędzierzyn ,
- 4) droga Czarniejewo - Szczytniki Czarniejewskie - Karsewo - granica powiatu.
- 5) droga Czeluścin - Jarząbkowo - Mierzewo - granica powiatu
- 6) droga Sokołowo - Jarząbkowa - Niechanowo,
- 7) droga Grzybowo - Karsewo - Niechanowo,

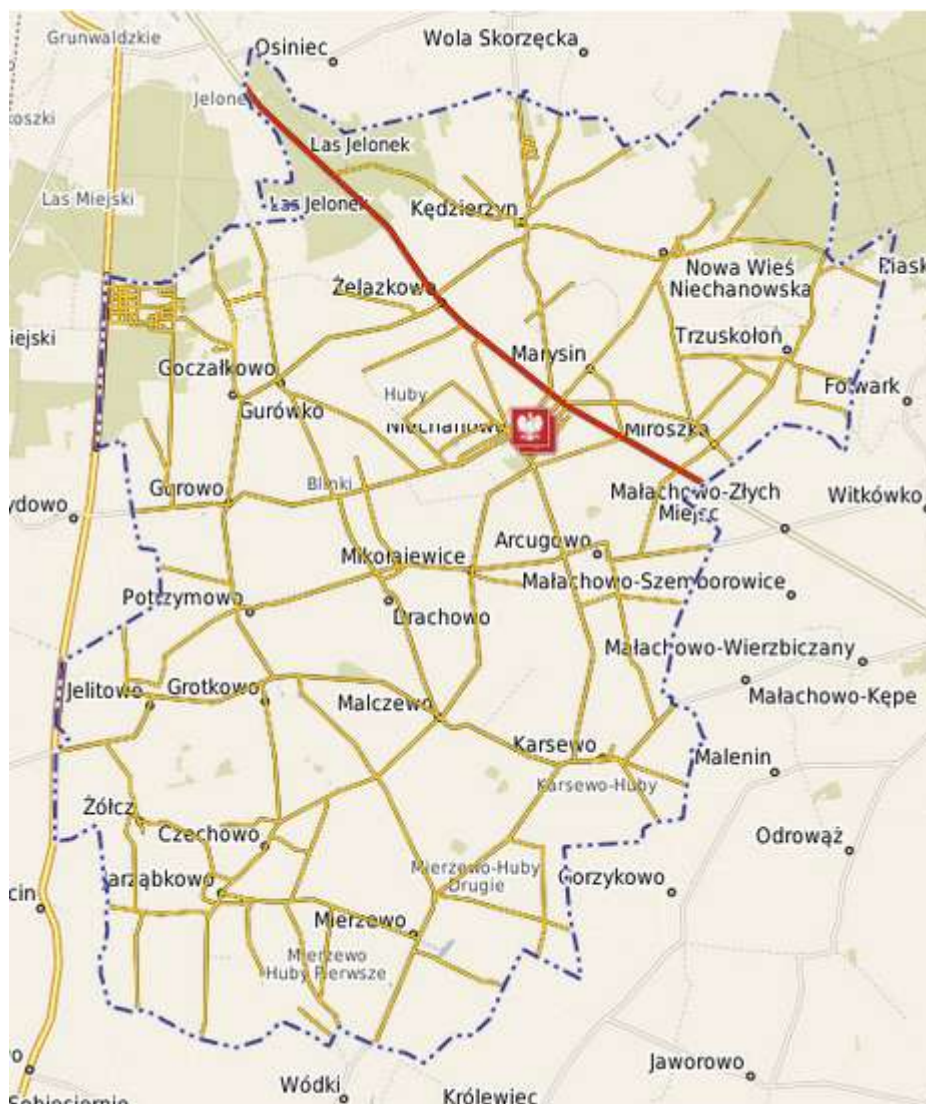
8) droga Arcugowo - granica gminy (Małachowo).

A także wyszczególniono następujące drogi gminne:

- 1) droga w m. Kędzierzyn
- 2) Niechanowo - Kędzierzyn – granica gminy (Szczytniki Duchowne),
- 6) Kędzierzyn - Nowa Wieś - Trzuskoleń granica gminy - Witkowo,
- 7) Trzuskoleń - Folwark,
- 8) Nowa Wieś - Miroszka,
- 9) Trzuskoleń - leśniczówka,
- 10) Trzuskoleń - Witkowo,
- 11) Niechanowo - Miroszka - granica gminy Małachowo,
- 12) Arcugowo - Miroszka,
- 13) Arcugowo - Karsewo,
- 14) Droga w m. Karsewo,
- 15) Karsewo - granica gminy Malenin,
- 16) Karsewo - granica gminy Gorzykowo,
- 17) Od drogi Mierzewo - Karsewo do m. Gorzykowo
- 18) Od drogi Mierzewo - Karsewo do Huty Mierzeskie
- 19) Mierzewo - granica gminy Królewiec,
- 20) Od drogi Wódki - Mierzewo Huby Mierzeskie,
- 21) od drogi Mierzewo - Jarząbkowo do Huty Mierzeskie,
- 22) Mierzewo - Grotkowo,
- 23) Ulica w m. Jarząbkowo,
- 24) Od drogi Jarząbkowa - Czeluści do Huby Jarząbkowskie,
- 25) Od drogi Czeluścin - Jarząbkowa przez Żółcą do Jelitowa
- 26) Obwodowa od Zlewni Mleka do drogi Jarząbkowa - Czeluścin,

- 27) Cechowo - Grotkowo,
- 28) Potrzymowo - Jelitowo,
- 29) Malczewo - Drachowo - Goczałkowo - Gniezno,
- 30) Cielimowo - Gniezno,
- 31) Gurówko - Gniezno,
- 32) Gurówko - Cielimowo
- 33) Od drogi Gniezno - Września do Wytwórni Mas Bitumicznych,
- 34) Ulica Boczna w m. Niechanowo,
- 35) Niechanowo - Goczałkowo
- 36) Niechanowo do drogi Gniezno - Witkowo,
- 37) Niechanowo - Marysin,
- 38) Ulice w m. Niechanowo.

Wg danych zawartych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego na terenie gminy było ogółem 87 km dróg gminnych, w tym o nawierzchni twardej 68 km. Na 100 km² powierzchni przypadało 82,6 km dróg gminnych czyli powyżej średniej wojewódzkiej, która wynosiła 63,6 km.

Rysunek 1: Sieć dróg na terenie gminy Niechanowo

Źródło: <http://niechanowo.e-mapa.net/>

Większość istniejących dróg utwardzonych wymaga przebudowy i modernizacji oraz, w przypadku dróg gruntowych, utwardzenia. W nawierzchni dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich na terenie gminy znajdują się liczne spękania podłużne i poprzeczne. Chodniki wykonane zostały z kostki betonowej, na której można zauważyć wybrzuszenia, zapadnięcia i nierówności.

Aby poprawić bezpieczeństwo mieszkańców konieczne jest również wyposażenie jak największej liczby dróg w infrastrukturę okołodrogową: chodniki, bariery, oświetlenie. W celu zapewnienia komfortowej i bezpiecznej jazdy niezbędna jest przebudowa i modernizacja istniejącej sieci komunikacyjnej.

Sieć kolejowa

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa wąskotorowa o prześwicie szyn 750 mm Gniezno -Anastazewo, przebiegająca przez grunty miejscowości Jelonek, Żelazkowo, Niechanowo, Miroszka.

Przewozy pasażerskie kolej dojazdowa wykonywane były do roku 2015 roku Obecnie z uwagi na stan techniczny torowiska kolej nie jest użytkowana. Pociągi obsługiwane były trakcją parową. Głównie były to wycieczki w celach rekreacyjnych. Na zlikwidowanych liniach wąskotorowych Niechanowo - Mierzewo - Września przez Arcugowo - Mikołajewice, Grotkoo odgałęzienie Arcugowo - Mielżyn grunty w większości zostały zrekultywowane, lecz nie został przeprowadzony rozdział geodezyjny, stąd brak decyzji o ich przejęciu przez Skarb Państwa. Nie przewiduje się rozwoju infrastruktury kolei dojazdowych na terenie gminy Niechanowo.

Poza obszarem gminy, w niedalekim sąsiedztwie, przebiegają dwie linie kolejowe dwutorowe zelektryfikowane:

Poznań - Gniezno - Mogilno - Inowrocław,

Jarocin - Września - Gniezno.

Ze stacji kolejowej Gniezno odległej o 9 km od Niechanowa jest zapewnione bezpośrednie połączenie gminy ze stolicą wielkopolski- Poznaniem oraz miejscowościami położonymi przy linii kolejowej Poznań -Inowrocław.

1.4. Analiza sfery technicznej

1.4.1. Sieć wodociągowa

Zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Niechanowo realizuje Gmina Niechanowo Zarządca sieci wodociągowej jest PHU WODKAN Tadeusz Szustek Gniezno.

Największe wodociągi grupowe z ujęciami i stacjami zlokalizowane są w Niechanowie, Żelazkowie , Jarząbkowie i Karsewie które obsługują 80% mieszkańców gminy.

Wodociąg "Niechanowo" zaopatruje w wodę wieś Niechanowo, wieś Marysin, wieś Miroszka, Trzuskoleń, Nowa Wieś Niechanowska, Mikołajewice i Arcugowo. Ujęcie posiada studnię awaryjną. Wodociąg współpracuje ze zbiornikami wyrównawczymi.

Wodociąg "Żelazkowo" komunalny wodociąg grupowy zaopatruje w wodę wieś Żelazkowo oraz wsie: Cielimowo, Drachowo, Goczałkowo, Gurowo, Gurówko, Kędzierzyn i Potrymowo. Ujęcie składa się ze studni podstawowej i awaryjnej.

Wodociąg "Jarząbkowo" komunalny wodociąg grupowy obsługuje wieś Jarząbkowo, Czechowo, Żółcz i Jelitowo, częściowo Mierzewo oraz Czeluścin w gm. Czerniejewo. Wodociąg którego ujęcie składa się ze studni podstawowej i awaryjnej.

Wodociąg komunalny "Karsewo" zaopatruje w wodę wieś Karsewo oraz wieś Mierzewo Huby II. Ujęcie wody składa się ze studni podstawowej i awaryjnej.

Ponadto na terenie gminy działają wodociągi zakładowe AWRSP I RSP. Wodociągi zakładowe dostarczają również wodę dla wsi Grotkowo, Malczewo, natomiast tylko dla Zakładów w Arcugowie, Żółczu.

Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągów w 2015 roku wynosiła 107,7 km i obsługiwała 5768 osób. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 1068 sztuk (GUS, 2015).

1.4.2. Sieć kanalizacyjna

Gmina Niechanowo dysponuje siecią kanalizacji sanitarnej o długości ok. 26,2 km wraz z 589 przyłączami do budynków mieszkalnych (stan na 31 XII 2015, GUS). Obejmuje ona swoim zasięgiem Niechanowo, oraz części wsi Cielimowo, Arcugowo, Malczewo, Marysin i Mikołajewice. Pozostałe miejscowości na terenie gminy nie posiadają kanalizacji sanitarnej. Istnieją tam przyzagrodowe zbiorniki bezodpływowe okresowo opróżniane wozami asenizacyjnymi wywożącymi ścieki do oczyszczalni ścieków. Nieznany jest stan techniczny tych zbiorników, które istnieją od wielu lat. Trudno zatem mówić o gromadzeniu ścieków socjalno-bytowych w zbiornikach bezodpływowych, które mogą być traktowane jako rozwiązanie tymczasowe, przy braku kanalizacji sanitarnej na danym terenie. Mogą one zapewnić

ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem, tylko wówczas gdy są one wraz z całą instalacją doprowadzającą ścieki socjalno-bytowe wykonane zgodnie z projektem budowlanym (szczelne) oraz gdy zapewniają przetrzymanie ścieków socjalno-bytowych przez minimum 7 dni nie dłużej jednak niż 30 dni w celu uniknięcia zjawiska zagniewania gromadzonych ścieków.

Ścieki socjalno-bytowe są również odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, infiltrują przez nieszczelne dna zbiorników do wód podziemnych, a także wylwane są na pola.

Dodatkowo dużym problemem jest brak, nie tylko kanalizacji, ale również całej instalacji sanitarnej w mieszkaniach socjalnych we wsi Czechowo. Fakt ten dodatkowo potęguje marginalizację osób tam mieszkających.

1.4.3. Sieć gazowa

W 2008 r. została doprowadzona sieć gazowa dla miejscowości Cielimowo. Sieć jest prowadzona z Gniezna i ma na celu zaopatrzenie w gaz mieszkańców m. Cielimowo.

W 2009 r. zostały rozpoczęte prace mające na celu doprowadzenie sieci gazowej do kolejnych miejscowości w Gminie Niechanowo. Sieć prowadzona jest z Trzemeszna do Witkowa, przed Witkowem w miejscowości Chładowo jest rozdzielenie sieci na kierunek Witkowo i Gniezno. Obecnie sieć przebiega przez miejscowości Trzuskolów, Nowa Wieś Niechanowska, Kędzierzyn, Żelazkowo i Jelonek i zaopatrywać w gaz Gniezno. Z Nowej Wsi Niechanowskiej zostanie doprowadzona sieć gazowa przez Marysin do Niechanowa. W Niechanowie głównymi odbiorcami są budynki oświatowe i budynek Urzędu Gminy.

Aktualnie długość sieci gazowej na terenie gminy Niechanowo wynosi 35,32 km. Korzysta z niej 612 osób dzięki istnieniu 161 przyłączy.

W porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego mieszkańcy gminy Niechanowo mają gorszy dostęp do podstawowych sieci technicznych, zwłaszcza kanalizacji i gazu. Zauważalne jest bardzo duże „niedoposażenie” głównie w sieć kanalizacyjną i gazową.

Tabela 14. Udział osób korzystających z podstawowych sieci technicznych

Udział osób	Wodociąg	Kanalizacja	Gaz
Udział osób korzystającej z sieci w gminie Niechanowo w stosunku do ogółu ludności	98,72%	43,12%	10,47%
Udział osób korzystającej z sieci w powiecie gnieźnieńskim w stosunku do ogółu ludności	97,22%	76,22%	49,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2015

1.4.4. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Niechanowo nie funkcjonuje obecnie żadne składowisko odpadów. Gmina posiada jedno zamknięte już składowisko w Nowej Wsi Niechanowskiej. Obecnie zbiórka odpadów komunalnych z terenu Gminy organizowana jest przez firmy zewnętrzne.

W gminie Niechanowo funkcjonuje system selektywnego gromadzenia: papieru, szkła, tworzyw sztucznych, zużytych baterii, przeterminowanych leków, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów zielonych. Gmina zapewnia mieszkańcom odpowiednią ilość worków na odpady zbierane selektywnie. Obowiązkiem właściciela nieruchomości jest wyposażenie posesji w pojemniki na odpady komunalne zmieszane oraz utrzymanie ich w odpowiednim stanie technicznym i sanitarnym.

1.4.5. Sieć elektroenergetyczna

Przez południowy teren gminy przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia 220 kV relacji Pątnów- Poznań. Linia ta jest ważnym elementem sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego i umożliwia wprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni Pątnów do stacji rozdzielczych 220/110 kV.

Przez północno-wschodnią część gminy przebiega linia 110 kV relacji Pątnów-GPZ Gniezno-Wschód.

1.4.6. Ciepłownictwo

Gmina Niechanowo nie posiada własnej sieci ciepłowniczej. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się poprzez kotłownie przydomowe. Do źródeł ciepła stosowanych przez mieszkańców należą: węgiel kamienny, gaz ziemny lub olej opałowy.

1.4.7. Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy infrastruktura budowlana różni się wiekiem, powierzchnią zabudowy, technologią wykonania, przeznaczeniem oraz wynikającą z podstawowych parametrów energochłonnością.

Na terenie gminy należy wyróżnić:

- budynki mieszkalne,
- obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty pod działalność usługowo-handlową i wytwórczą,
- obiekty pod działalność rolniczą.

Charakter zabudowy mieszkaniowej jest niejednorodny. W ogólnej strukturze osadnictwa dominują następujące typy zabudowań:

- intensywna zabudowa jednorodzinna,
- zabudowa jednorodzinna rozproszona.

Przeważająca część zabudowy jaka występuje na terenie gminy to zabudowa o charakterze gospodarstw rolnych.

Liczba zasobów mieszkaniowych na terenie gminy w 2015 roku ukształtowała się na poziomie 1442 mieszkań. Ich łączną powierzchnia użytkowa wyniosła 139243 m² (GUS, 2015).

Do zasobów mieszkaniowych pod zarządem gminy należą 33 mieszkania (GUS, 2015).

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 96,6 m², w przeliczeniu na jedną osobę wynosi ona 24,1 m². Dla porównania powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w powiecie gnieźnieńskim wynosi 72,7 m², a w przeliczeniu na jedną osobę 24,2 m² (GUS, 2015).

Większość budynków w gminie pochodzi sprzed 1986 roku kiedy to w radykalny sposób obniżono dopuszczalne normy strat ciepła w nowobudowanych budynkach.

Niemalże wszystkie mieszkania na terenie gminy posiadają dostęp do sieci wodociągowej. Nieco gorzej wygląda dostęp do łazienek i centralnego ogrzewania, zwłaszcza na terenach wiejskich. W celu podwyższenia standardów życia mieszkańców gmina powinna prowadzić działania w kierunku doposażenia mieszkań (szczególnie socjalnych) w podstawowe urządzenia techniczno – sanitarne.

Tabela 15. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno - sanitarne

Udział % mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno - sanitarne	2013	2014	2015
Wodociąg	98,4	98,4	98,4
Łazienka	92,3	92,4	92,5
Centralne ogrzewanie	72,8	73,2	73,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najbardziej niezadawalające standardy mieszkań i obiektów użyteczności publicznej występują wśród starej zabudowy wiejskiej. Pojawia się konieczność zmodernizowania tych obiektów, wymiany przestarzałych lub montażu nowych instalacji oraz przeprowadzenia generalnego remontu.

1.5. Analiza sfery środowiskowej

Gmina Niechanowo położona jest według podziału J. Kondrackiego w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie – subregion Równina Wrzesińska. W podziale geomorfologicznym B. Krygowskiego zaliczana jest do Wysoczyzny Gnieźnieńskiej – subregion Równina Wrzesińska.

1.5.1. Tereny chronione

Gmina Niechanowo leży w zasięgu Wielkopolskiej Doliny Kopalnej – bogatej czwartorzędowej struktury wodonośnej ciągnącej się równoleżnikowo przez całe województwo, na południe od Gniezna.

W gminie Niechanowo nie ma ustanowionych wielkoprzestrzennych obszarów chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Tylko północno-wschodni skraj gminy Niechanowo został zaproponowany do włączenia w obszar chronionego krajobrazu „Górnej Wełny”.

1.5.2. Gleby

Okolo 70% gruntów ornych jest położona na żyznych glebach brunatnych i czarnych ziemiach klas II, IIIa, IIIb. Natomiast słabe gleby klas V i VI piaszczyste w największym skupieniu występują w północnej części gminy od Cielimowa do Trzuskolonia w rejonie równiny sandrowej i strefy wododziałowej między Wełną a Wrześnicą i Meszną.

Najważniejszymi zasobami gminy Niechanowo wpływającymi na jej rozwój są bardzo dobre gleby oraz zasoby wód wglębnych, natomiast niewielkie są zasoby wód powierzchniowych mających znaczenie dla produkcji rolnej.

1.5.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Budowa geologiczna, warunki geomorfologiczne oraz litologia określają sposób wykształcenia systemu hydrograficznego, oraz głębokość i sposób występowania pierwszego poziomu wód podziemnych.

Głębokość wody gruntowej uzależniona jest od wielu czynników takich jak: opady atmosferyczne, gęstość sieci rzecznej i zbiorników wodnych, budowa geologiczna, rzeźba terenu i inne – jest więc zmienna w czasie i przestrzeni.

Gmina Niechanowo położona jest w całości w dorzeczu Warty. Północne krańce gminy odwadniają drobne ciek i rowy spływające w całości w kierunku północnym do dorzecza Małej Wełny. Obszar położony na północny-zachód i zachód od Niechanowa odwadniany jest przez Małą Wrześnicę spływającą na południe do Wrześnicy i dalej do Warty.

Centralna część gminy Niechanowo odwadniana jest przez Strugę Rudnik rozpoczynającą swój bieg w obniżeniu położonym między Niechanowem a Mikołajewicami i kierującą swój bieg na południe. Obszar położony na północny-zachód od Niechanowa odwadniany jest przez Mąkową.

Obydwa ciekі – Struga Rudnik i Mąkowa – dopływają do Strugi płynącej na południe do Warty.

Tabela 16. Ciekі odwadniające gminę Niechanowo

Nazwa ciekі	długość w km
Struga Rudnik	10,8
Kanał Goczałkowski	8,1
Struga Mąkowa	9,8

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla gminy Niechanowo

Na terenie gminy Niechanowo nie ma jezior.

1.5.4. Jakość powietrza

Zgodnie z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej w roku 2013 jakość powietrza na terenie powiatu gnieźnieńskiego monitorowano w zakresie:

- dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku azotu, ozonu – na stacji automatycznych pomiarów, jakości powietrza zlokalizowanej w pobliżu leśniczówki Krzyżówka, w miejscowości Piaski – metodą automatyczną;
- pyłu PM10 oraz metali i benzo(a)pirenu zawartych w pyłe PM10 metodą manualną w Gnieźnie;
- dwutlenku siarki i tlenków azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu – metodą pasywną – w jednym punkcie w miejscowości Lednogóra.

Gmina Niechanowo jest elementem składowym strefy wielkopolskiej, którą zaklasyfikowano do klasy A dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu PM2,5 oraz metali oznaczanych w pyłe PM10 oraz do klasy C dla pyłu PM10 i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM10.

Na terenie gminy Niechanowo zlokalizowanych jest 10 zakładów objętych ewidencją WIOŚ w Poznaniu. W roku 2013 przeprowadzono 3 kontrole, których efektem były 2 zarządzenia pokontrolne oraz jedna decyzja wymierzająca karę pieniężną.

1.5.5. Hałas

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy Niechanowo, wielkości zajmowanego obszaru, stopnia zurbanizowania, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Działalność gospodarczą prowadzi tu niewiele podmiotów gospodarczych. Przeważają firmy rodzinne i te zatrudniające do kilkunastu pracowników. Główne podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie gminy to podmioty wykonujące usługi, np. handel, mechanikę pojazdową, transport, gastronomię.

Gmina ma nieźle rozwiniętą infrastrukturę komunalną i dogodne połączenie z większymi okolicznymi miastami. Drogi w większości posiadają nawierzchnię utwardzoną i gruntową.

Wyniki subiektywnych badań ankietowych, przeprowadzonych na potrzeby Programu Gospodarki Niskoemisyjnej, pozwalają stwierdzić, że hałas drogowy postrzegany jest jako szczególnie uciążliwy oraz także wskazują na ogólną tendencję wyraźnego wzrostu negatywnej oceny hałasu komunikacyjnego, przez mieszkańców, już po przekroczeniu poziomu $L_{Aeq}=55\text{dB}$ w dzień. Wzrostowi poziomu hałasu o 10dB (od 55 do 65dB) towarzyszy wzrost o 30 do 40 % liczby ludności oceniającej warunki akustyczne w mieszkaniach jako uciążliwe i bardzo uciążliwe.

Na terenie gminy Niechanowo nie są zlokalizowane zakłady posiadające decyzję o dopuszczalnej emisji hałasu do środowiska lub pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska.

1.6. Podsumowanie diagnozy stanu

Po przeprowadzeniu diagnozy można stwierdzić, iż na terenie gminy Niechanowo występują stany kryzysowe. Problemy je powodujące zostały wymienione w tabeli.

Tabela 17. Problemy powodujące zjawiska kryzysowe w gminie Niechanowo

Sfera	Występujące problemy
Spoleczna	- spadek liczby osób w wieku

	<p>produkcyjnym – odpływ siły roboczej</p> <ul style="list-style-type: none"> - duży odsetek bezrobotnych kobiet - wyższy niż w powiecie udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców oraz osób bezrobotnych w wieku do 25 lat - mała liczba ofert pracy
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba ofert pracy - mała liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 osób w porównaniu do powiatu - niski poziom przedsiębiorczości (mniejsza niż w powiecie liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą) -niskie wykorzystanie potencjału agroturystycznego
Przestrzenno – funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - brak urządzonych terenów zielonych - słaba dostępność do podstawowych usług społecznych i zdrowotnych - zły stan obiektów użyteczności publicznej
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - duża część zasobów mieszkaniowych pochodzi sprzed 1970 roku – są to budynki wymagające remontu i modernizacji, zwłaszcza doposażenia w instalacje techniczno – sanitarne

	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca sieć gazowa i kanalizacyjna - niski stan techniczny budynków socjalnych w miejscowości Czechowo- brak instalacji sanitarnych - konieczność rozbudowy infrastruktury około drogowej w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - zdarzające się przekroczenia norm emisji szkodliwych substancji do środowiska przez zakłady przemysłowe,

Źródło: opracowanie własne

2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych konieczne było wyszczególnienie mniejszych jednostek planistycznych, które posłużyły zbadaniu zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Wybór sołectw, a nie poszczególnych miejscowości wchodzących w ich skład był podyktowany liczbą mieszkańców, która została wykorzystana do przeliczenia wartości na wskaźniki. Przykład: miejscowość A zamieszkuje cztery osoby, miejscowość B 300 osób. W obu jednostkach udział osób bezrobotnych w liczbie ludności wynosi 50%, lecz w miejscowości A w rzeczywistości są to dwie osoby, a w miejscowości B – 150 osób. Z tego powodu uznano, że zebranie danych i ich przeliczenie w podziale na sołectwa będzie lepiej odzwierciedlało rzeczywiste zróżnicowanie przestrzenne.

Tabela 18. Podstawowe parametry wyróżnionych jednostek analitycznych

Lp.	Jednostka	Liczba mieszkańców	Liczba gospodarstw domowych	Powierzchnia
-----	-----------	--------------------	-----------------------------	--------------

1	Arcugowo	149	37	391,43
2	Cielimowo	817	289	440,25
3	Czechowo	207	50	349,89
4	Drachowo	142	39	369,63
5	Goczałkowo	75	29	348,96
6	Grotkowo	192	45	316,67
7	Gurowo	79	19	221,8
8	Gurówko	110	26	236,62
9	Jarząbkowo	238	62	530,28
10	Jelitowo	258	75	665,29
12	Karsewo	151	40	521,11
13	Kędzierzyn	195	52	662,24
14	Malczewo	205	56	616,25
15	Marysin	182	45	212,14
16	Mierzewo	317	78	993,2
17	Mikołajewice	91	23	265,42
18	Miroszka	106	20	291,09
19	Niechanowo	1679	450	945,82
20	Nowa Niechanowska	Wieś 65	25	684,89
21	Potrzymowo	52	16	286,67

22	Trzaskołów	331	64	448,16
23	Żelazkowo/Jelonek	272	65	722,17

Źródło: Urząd Gminy Niechanowo

Wyznaczenia obszarów zdegradowanych dokonano na podstawie określenia wartości wskaźników dla wyznaczonych jednostek analitycznych znajdujących się w granicach administracyjnych gminy Niechanowo. Jako mierniki wybrano:

1. Do sfery społecznej: udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców (%), udział osób korzystających z pomocy społecznej (%), udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej (%), liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji na 1000 ludności.

2. Do sfery gospodarczej: udział podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności.

3. Do sfery przestrzenno – funkcjonalnej: Udział zbiorników bezodpływowych w liczbie gospodarstw (%), liczba budynków użyteczności publicznej w przeliczeniu na 1000 ludności.

Powyższe wskaźniki zostaną określone dla wszystkich sołectw położonych na terenie gminy. Następnie przeanalizowane zostaną wartości wskaźników w poszczególnych sferach: w zależności od miernika, im jest on wyższy lub niższy od średniej wartości wskaźnika dla wszystkich miejscowości, tym bardziej nasilony problem występuje w danej miejscowości.

Wszystkie wskaźniki zostaną następnie zebrane w jednej tabeli. Sołectwo, w którym występuje najwięcej wskaźników przyjmujących wartości negatywne jest obszarem zdegradowanym.

1. Sfera społeczna

Wskaźniki nr 1, 2 i 3 zostały obliczone wg wzoru:

$$W=L/L_c*100\%$$

Gdzie:

W- wartość wskaźnika

L- liczba odpowiednio:

- Bezrobotnych,
- Osób korzystających z pomocy społecznej,
- Gospodarstw korzystających z pomocy społecznej.

L_c- ogólna liczba odpowiednio:

- Ludności danej jednostki,
- Ludności danej jednostki,
- Gospodarstw domowych w danej jednostce

Wskaźnik nr 4 został obliczony wg wzoru:

$$W=L_f/L_l*1000$$

Gdzie:

W- wartość wskaźnika

L_f- Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji w danej jednostce

L_l- Liczba ludności danej jednostki

Następnie wyliczono wartość średnią każdego wskaźnika, sumując wartości dla poszczególnych jednostek analitycznych i dzieląc przez ich liczbę. Wskaźniki jednostek, które osiągnęły wartość wyższą od średniej (w przypadku wskaźników 1, 2 i 3) oraz niższą od średniej (w przypadku wskaźnika nr 4) uznano za negatywne -zaznaczono kolorem czerwonym. W ostatniej kolumnie zaś dokonano zsumowania negatywnych wskaźników dla poszczególnych jednostek, które przyrównano do średniej liczby negatywnych wskaźników ze wszystkich jednostek i na tej podstawie wyznaczono obszar najbardziej zdegradowany w sferze społecznej.

Tabela 19. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

Lp.	Jednostka	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności danej jednostki analitycznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności danej jednostki analitycznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w danej jednostce analitycznej	organizacji	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji na 1000 ludności danej jednostki analitycznej	Liczba negatywnych wskaźników
1	Arcugowo	1	0,67%	10	6,71%	6	16,22%	0	0,00	3
2	Cielimowo	4	0,49%	20	2,45%	9	3,11%	1	1,22	1
3	Czechowo	12	5,80%	31	14,98%	17	34,00%	1	4,83	3
4	Drachowo	0	0,00%	2	1,41%	1	2,56%	0	0,00	1
5	Goczałkowo	1	1,33%	4	5,33%	4	13,79%	0	0,00	3
6	Grotkowo	2	1,04%	4	2,08%	4	8,89%	0	0,00	1
7	Gurowo	0	0,00%	6	7,59%	4	21,05%	0	0,00	3
8	Gurówko	0	0,00%	2	1,82%	1	3,85%	1	9,09	0
9	Jarząbkowo	4	1,68%	8	3,36%	4	6,45%	3	12,61	1
10	Jelitowo/Żółtacz	5	1,94%	15	5,81%	9	12,00%	1	3,88	3
12	Karsewo	7	4,64%	11	7,28%	7	17,50%	1	6,62	3
13	Kędzierzyn	0	0,00%	6	3,08%	4	7,69%	0	0,00	1
14	Malczewo	2	0,98%	10	4,88%	9	16,07%	0	0,00	3
15	Marysin	2	1,10%	8	4,40%	5	11,11%	0	0,00	2

16	Mierzewo	3	0,95%	10	3,15%	7	8,97%	0	0,00	1
17	Mikołajewice	2	2,20%	4	4,40%	3	13,04%	0	0,00	3
18	Miroszka	2	1,89%	5	4,72%	2	10,00%	0	0,00	3
19	Niechanowo	25	1,49%	77	4,59%	38	8,44%	6	3,57	2
20	Nowa Wieś Niechanowska	1	1,54%	3	4,62%	2	8,00%	0	0,00	3
21	Potrzymowo	0	0,00%	1	1,92%	1	6,25%	0	0,00	1
22	Trzuskołów	3	0,91%	8	2,42%	6	9,38%	3	9,06	0
23	Żelazkowo/Jelonek	2	0,74%	5	1,84%	2	3,08%	0	0,00	1
Suma/Średnia		78	1,33%	250	4,49%	145	10,98%	17	2,31	1,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Niechanowo, 2016

2. Sfera gospodarcza

Wskaźnik został obliczony wg wzoru:

$$W=L_p/L_l*1000$$

Gdzie:

W- wartość wskaźnika

L_p- Liczba podmiotów gospodarczych

L_l- Liczba ludności jednostki analitycznej

Następnie wyliczono wartość średnią wskaźnika, sumując wartości dla poszczególnych jednostek i dzieląc przez ich liczbę. Wskaźniki jednostek, które osiągnęły wartość niższą od średniej uznano za negatywne (zaznaczono kolorem czerwonym) i na tej podstawie wyznaczono obszar najbardziej zdegradowany w sferze gospodarczej.

Tabela 20. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej

Lp.	Jednostka	Liczba zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych	Liczba zarejestrowanych w CEIDG podmiotów gospodarczych na 1000 ludności jednostki analitycznej	Liczba negatywnych wskaźników
1	Arcugowo	7	45,45	1
2	Cielimowo	89	118,98	0
3	Czechowo	7	33,82	1
4	Drachowo	3	22,56	1
5	Goczałkowo	8	105,26	0
6	Grotkowo	5	26,60	1
7	Gurowo	4	54,05	0
8	Gurówko	6	68,97	0
9	Jarząbkowo	12	46,69	1
10	Jelitowo/Żółcz	9	52,33	0

12	Karsewo	9	59,60	0
13	Kędzierzyn	4	21,74	1
14	Malczewo	7	31,82	1
15	Marysin	5	25,51	1
16	Mierzewo	11	34,92	1
17	Mikołajewice	6	67,42	0
18	Miroszka	5	47,17	1
19	Niechanowo	103	60,87	0
20	Nowa Wieś Niechanowska	7	98,59	0
21	Potrzymowo	3	56,60	0
22	Trzuskotów	10	30,30	1
23	Żelazkowo/Jelonek	10	37,74	1
Suma/Średnia		330	49,87	0,57

Źródło: Urząd Gminy Niechanowo, 2016

3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wskaźnik nr 1 został obliczony wg wzoru:

$$W=L/L_c*100\%$$

Gdzie:

W- wartość wskaźnika

L- liczba zbiorników bezodpływowych

L_c- ogólna liczba gospodarstw domowych w danej jednostce

Wskaźnik nr 2 zaś wg:

$$W=L_o/L_l*1000$$

Gdzie:

W- wartość wskaźnika

L- liczba obiektów użyteczności publicznej,

L₁- liczba ludności jednostki analitycznej.

Następnie wyliczono wartość średnią każdego wskaźnika, sumując wartości dla poszczególnych jednostek analitycznych i dzieląc przez ich liczbę. Wskaźniki jednostek, które osiągnęły wartość wyższą (w przypadku wskaźnika nr 1) lub niższą (w przypadku wskaźnika nr 2) od średniej uznano za negatywne (zaznaczono kolorem czerwonym). W ostatniej kolumnie zaś dokonano zsumowania negatywnych wskaźników dla poszczególnych jednostek, które przyrównano do średniej liczby negatywnych wskaźników ze wszystkich jednostek i na tej podstawie wyznaczono obszar najbardziej zdegradowany w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 21. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Jednostka	Liczba zbiorników bezodpływowych	Udział zbiorników bezodpływowych w liczbie gospodarstw	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej na 1000 ludności danej jednostki	Liczba negatywnych wskaźników
1	Arcugowo	10	27,03%	1	6,71	0
2	Cielimowo	15	5,19%	0	0,00	1
3	Czechowo	21	42,00%	1	4,83	2
4	Drachowo	25	64,10%	1	7,04	1
5	Goczałkowo	12	41,38%	1	13,33	1
6	Grotkowo	7	15,56%	0	0,00	1
7	Gurowo	5	26,32%	1	12,66	0
8	Gurówko	11	42,31%	1	9,09	1
9	Jarząbkowo	46	74,19%	1	4,20	2
10	Jelitowo/Żólcz	9	17,65%	0	0,00	1
12	Karsewo	20	50,00%	1	6,62	1

13	Kędzierzyn	20	38,46%	1	5,13	1
14	Malczewo	10	17,86%	1	4,88	1
15	Marysin	2	4,44%	1	5,49	1
16	Mierzewo	44	56,41%	1	3,15	2
17	Mikołajewice	2	8,70%	0	0,00	1
18	Miroszka	11	55,00%	1	9,43	1
19	Niechanowo	9	2,00%	5	2,98	1
20	Nowa Wieś Niechanowska	23	92,00%	1	15,38	1
21	Potrzymowo	7	43,75%	1	19,23	1
22	Trzuskoleń	42	65,63%	1	3,02	2
23	Żelazkowo	51	78,46%	1	3,68	2
Suma/Średnia		402	39,47%	22	6,22	1,14

Źródło: Urząd Gminy Niechanowo

4. Podsumowanie

Podsumowując, dokonano zestawienia problemów występujących w poszczególnych sferach. Jednostkom, które posiadały więcej problemów w poszczególnych sferach niż średnia liczba negatywnych wskaźników dla wszystkich jednostek, przypisano wartość 1, pozostałym 0. Następnie, mając na uwadze społeczny charakter rewitalizacji, sferze społecznej dano wagę 2. Oznacza to że w kolumnie „Wartość negatywnych wskaźników” wpisano wartość zgodnie ze wzorem:

$$W_{nw}=2*S_s + S_g+ S_p$$

Gdzie:

W_{nw} – wartość negatywnych wskaźników

S_s – Sfera społeczna

S_g - Sfera gospodarcza

S_p - Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przykładowe obliczenie dla miejscowości Arcugowo:

$$W_{nw}=2*1+1+0$$

Wnw=3

Tabela 22. Podsumowanie delimitacji

Lp.	Jednostka	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Wartość negatywnych wskaźników
1	Arcugowo	1	1	0	3
2	Cielimowo	0	0	0	0
3	Czechowo	1	1	1	4
4	Drachowo	0	1	0	1
5	Goczałkowo	1	0	0	2
6	Grotkowo	0	1	0	1
7	Gurowo	1	0	0	2
8	Gurówko	0	0	0	0
9	Jarząbkowo	0	1	1	2
10	Jelitowo	1	0	0	2
12	Karsewo	1	0	0	2
13	Kędzierzyn	0	1	0	1
14	Malczewo	1	1	0	3
15	Marysin	1	1	0	3
16	Mierzewo	0	1	1	2
17	Mikołajewice	1	0	0	2
18	Miroszka	1	1	0	3
19	Niechanowo	1	0	0	2
20	Nowa Wieś Niechanowska	1	0	0	2
21	Potrzymowo	0	0	0	0
22	Trzuskoleń	0	1	1	2
23	Żelazkowo/Jelonek	0	1	1	2
Średnia					1,86

Źródło: Opracowanie własne

Obszary na których występuje największa liczba negatywnych zjawisk zostały oznaczone kolorem czerwonym w kolumnie „Wartość negatywnych wskaźników”. Powyższe sołectwa stanowią obszar zdegradowany, który zostanie poddany konsultacjom społecznym, w celu wyznaczenia obszarów rewitalizacji i pozyskania informacji i wskazówek jakich działań oczekują interesariusze tego obszaru. Zgodnie z wytycznymi obszar rewitalizacji nie może stanowić więcej niż 20% powierzchni gminy oraz 30% jej mieszkańców. Obszarami zdegradowanymi w gminie Niechanowo są następujące miejscowości: Arcugowo, Czechowo, Malczewo, Marysin oraz Miroszka.

Tabela 23. Liczba ludności oraz powierzchnia obszarów zdegradowanych w gminie Niechanowo

	liczba ludności	Powierzchnia [ha]
Arcugowo	154	391
Malczewo	220	616
Marysin	196	212
Czechowo	207	349
Miroszka	106	291
RAZEM	883	1859
procent udziału w całości	15,13%	17,67%

Źródło: opracowanie własne

3. Wizja i cele programu rewitalizacji gminy Niechanowo

„Mieszkańcy gminy Niechanowo to ludność angażująca się w rozwój gminy, stale poszerzająca swoją wiedzę i pasję. Gmina daje również możliwość do aktywnego wypoczynku, poprzez liczne tereny rekreacyjne oraz do brania udziału w wydarzeniach kulturalnych”.

Przeprowadzone działania rewitalizacyjne wpłynęły na spadek liczby bezrobotnych, poprzez zwiększenie się ofert pracy. Zwiększyła się również liczba instytucji kulturalnych oraz osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych. Na polepszenie się jakości życia mieszkańców wpłynęło także zwiększenie się powierzchni uporządkowanych terenów zachęcających do aktywnego wypoczynku.

W celu osiągnięcia powyższej wizji gminy Niechanowo wyznaczono następujące kierunki działań:

Cel 1: Zwiększenie zatrudnienia	
Kierunki działań	Opis kierunku
1. Tworzenie nowych miejsc pracy	-poszukiwanie nowych inwestorów, -tworzenie nowych miejsc pod inwestycję, -prowadzenie szkoleń mających na celu zwiększenie przedsiębiorczość mieszkańców
2. Prowadzenie kursów i szkoleń	-prowadzenie kursów mających na celu podniesienie kwalifikacji, -prowadzenie doradztwa zawodowego
Cel 2: Stworzenie miejsc wypoczynku i integracji mieszkańców	
Kierunki działań	Opis kierunku
1. Tworzenie instytucji kulturowych	-tworzenie obiektów pozwalających na organizowanie kół zainteresowań oraz klubów, -organizacja zajęć, wydarzeń kulturalnych
2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych	-tworzenie atrakcyjnych przestrzeni zachęcających do aktywnego spędzania czasu
Cel 3: Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej	
Kierunki działań	Opis kierunku
1.Zmniejszenie liczby osób uzależnionych	-organizacja zajęć mających na celu zwiększenie świadomości skutków

	<p>używek,</p> <p>-zapewnienie specjalistycznej opieki dla osób chorych</p>
--	---

4. Lista planowanych projektów

Karta Projektu nr 1		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców
2.	Miejsce Realizacji	Obszar rewitalizacji
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo, Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie
4.	Zakres rzeczowy	<p>Podstawowym problemem występującym na obszarach rewitalizacji jest duży udział osób bezrobotnych.</p> <p>W celu zmniejszenia ich liczby gmina Niechanowo wraz z PUP postanawia podjąć się następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy, poprzez jej promocję jako obszaru atrakcyjnego pod względem inwestycyjnym: udział w targach inwestycyjnych, promocja w postaci broszur, prowadzenie strony Internetowej zawierającej podstawowe informacje na temat terenów inwestycyjnych oraz kondycji lokalnej gospodarki. -zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców poprzez organizację wykładów na temat zakładania własnego biznesu, -organizowanie szkoleń mających na celu

			podniesienie kompetencji zawodowych i umożliwienie przekwalifikowania, -zapewnienie współpracy pomiędzy gminą a PUP, polegającą na określeniu wykonywanych działań przez każdą ze stron, oraz wymiana wiedzy i doświadczenia
5.	Wskaźniki	Produktu	-liczba zorganizowanych szkoleń -.... -liczba zorganizowanych warsztatów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne- ...
		Rezultatu	- Spadek poziomu bezrobocia - - Liczba uczestników szkoleń -....
6.	Szacowana wartość projektu		...
7.	Finansowanie		- Gmina Niechanowo, - EFS
8.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		...

Karta Projektu nr 2		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Wsparcie osób korzystających z pomocy społecznej
2.	Miejsce Realizacji	Obszar rewitalizacji
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo
4.	Zakres rzeczowy	Na terenie obszarów wyznaczonych do rewitalizacji

			<p>kolejnym ważnym problemem jest duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W celu zmniejszenia ich liczby gmina Niechanowo zobowiązuje się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> -organizacji warsztatów/zajęć mających na celu zwiększenie świadomości na temat skutków korzystania z używek dla zdrowia oraz dla otoczenia, -promowanie zdrowego stylu życia poprzez tworzenie ulotek informacyjnych bądź wykładów na temat sposobów i korzyści prowadzenia życia bez używek, -zapewnienie opieki specjalistycznej osobom uzależnionym oraz pomoc w wyjściu z nałogu, -wsparcie osób uzależnionych oraz ubogich poprzez zbiórki żywności, zbiórki ubrań, pomoc w znalezieniu pracy,
5.	Wskaźniki	Produktu	<p>-liczba zorganizowanych warsztatów /zajęć /wykładów-.....</p> <p>-liczba zorganizowanych zbiórek-</p>
		Rezultatu	- Liczba uczestników szkoleń -
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Finansowanie		<p>- Gmina Niechanowo,</p> <p>- EFS</p>
8.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	

Karta Projektu nr 3		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Poprawa jakości życia mieszkańców
2.	Miejsce Realizacji	Czechowo
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo
4.	Zakres rzeczowy	<p>Modernizacja pałacyku, w którym znajdują się mieszkania socjalne o niskim standardzie. Brak w nich łazienek oraz dostępu na kanalizacji. Prowadzi to do marginalizacji społeczeństwa oraz pogorszenia komfortu życia mieszkańców. W celu zapobiegania poczucia społecznego odcięcia od reszty gminy planuje się podjęcie następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> -doprowadzenia sieci kanalizacyjnej do mieszkań posiadających tzw. „wychodki” w celu poprawy komfortu życia oraz uniknięcia marginalizacji społecznej mieszkańców mieszkań socjalnych, -organizacja zajęć dla mieszkańców budynków socjalnych podnoszących ich kwalifikacje oraz poszerzające wiedzę i kompetencje zawodowe ułatwiające znalezienie pracy, co wpłynie pozytywnie na możliwość poprawienia własnych warunków mieszkaniowych oraz jakości życia, - organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży polegająca na pomocy w lekcjach, organizacji kół lub klubów zainteresowań np. zajęć plastycznych, kółek teatralnych, zajęć sportowych, zajęć tanecznych,

5.	Wskaźniki	Produktu	-liczba zorganizowanych kół/klubów - -ilość nowych przyłączy sieci kanalizacyjnej- ...
		Rezultatu	- Liczba uczestników zajęć/kół/klubów - -Liczba gospodarstw domowych posiadających nowe przyłącza sieci kanalizacyjnej- ...
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Finansowanie		- Gmina Niechanowo, - EFS
8.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	

Karta Projektu nr 4		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Poprawa jakości przestrzeni publicznej
2.	Miejsce Realizacji	Niechanowo
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo
4.	Zakres rzeczowy	<p>We wsi Niechanowo znajduje się budynek starego przedszkola, który aktualnie jest nieużytkowany. W celu poprawy jakości przestrzeni publicznej wsi oraz wykorzystania możliwości istniejącego budynku, gmina zobowiązuje się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> -adaptacji budynku po dawnej szkole na żłobek oraz sale przeznaczone do ćwiczeń dla dzieci, -modernizacje budynku poprzez odnowienie elewacji oraz odnowienie sali: przystosowanie ich do

			<p>prowadzenia zajęć dla dzieci, termomodernizacja budynku,</p> <p>-organizacja szkoleń Work-Life-Balance, w celu nauki zarządzania czasem, znalezienia równowagi pomiędzy pracą a życiem prywatnym, których grupą docelową są dzieci, młodzież oraz rodzice.</p>
5.	Wskaźniki	Produktu	<p>-liczba zorganizowanych szkoleń -</p> <p>-liczba miejsc w żłobku -</p>
		Rezultatu	<p>-liczba uczestników szkoleń -</p> <p>-liczba dzieci w żłobkach-...</p>
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Finansowanie		<p>- Gmina Niechanowo,</p> <p>- EFS</p>
8.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	

Karta Projektu nr 5		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Tworzenie terenów rekreacyjno- sportowych
2.	Miejsce Realizacji	Obszar rewitalizacji
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo
4.	Zakres rzeczowy	Na terenie obszarów rewitalizowanych jest niewiele miejsc przeznaczonych na aktywny wypoczynek dla mieszkańców. Otaczające tereny zieleni są

			<p>nieuporządkowane oraz nie zachęcają do użytkowania. W celu polepszenia jakości życia mieszkańców terenów objętych działaniami rewitalizacyjnymi gmina zobowiązuje się do:</p> <p>-zagospodarowania terenów zielonych: uporządkowanie istniejącej zieleni poprzez wycięcie zbędnego zakrzewienia oraz zadrzewienia, nasadzenie roślinności ozdobnej m.in. kwiaty, drzewa ozdobne. Stworzenie alei pieszych umożliwiającą spacery oraz postawienie elementów małej architektury m.in. ławek, koszy na śmieci, oświetlenia.</p> <p>-wybudowanie boisk sportowych oraz siłowni zewnętrznych zapewniających aktywny wypoczynek dla dzieci młodzieży oraz osób starszych</p>
5.	Wskaźniki	Produktu	<p>-liczba zagospodarowanych terenów zielonych -.....</p> <p>-liczba nowych boisk -...</p> <p>-liczba nowych siłowni zewnętrznych-...</p>
		Rezultatu	<p>-powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych -.....</p>
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Finansowanie		<p>- Gmina Niechanowo,</p> <p>- EFS</p>
8.	Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	

Karta Projektu nr 6			
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Niechanowie	
2.	Miejsce Realizacji	Niechanowo	
3.	Podmioty realizujące projekt	Gmina Niechanowo	
4.	Zakres rzeczowy	<p>W Niechanowie znajduje się budynek szkoły podstawowej wymagający termomodernizacji w celu zmniejszenia strat ciepła oraz ograniczenia kosztów ogrzewania, dlatego też gmina zobowiązuje się podjąć następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> -termomodernizacji przegród zewnętrznych budynku, -wymianę instalacji elektrycznej i źródeł światła, -montażu paneli fotowoltaicznych, -kompleksową odnowę wnętrza budynku. 	
5.	Wskaźniki	Produktu	<ul style="list-style-type: none"> -powierzchnia ocieplonych ścian - -liczba wymienionych systemów grzewczych - -liczba zamontowanych paneli fotowoltaicznych-...
		Rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie rocznych kosztów utrzymania budynku
6.	Szacowana wartość projektu	
7.	Finansowanie	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Niechanowo, - EFS 	
8.	Termin rozpoczęcia	

i zakończenia projektu	
-------------------------------	--

5. Charakterystyka projektów uzupełniających

Poza projektami kluczowymi planowana jest realizacja projektów uzupełniających. Rolą projektów uzupełniających jest wsparcie procesu rewitalizacji w gminie. Miejscami, w których realizowane będą projekty są obszary objętych procesem rewitalizacji. Do planowanych projektów uzupełniających zalicza się:

1. Modernizacja dróg oraz infrastruktury około drogowej

Na terenie objętym działaniami rewitalizacyjnymi planowana jest modernizacja oraz budowa infrastruktury drogowej m.in. barierek przydrożnych, chodników, ścieżek rowerowych oraz oświetlenia przy drogach na terenach zabudowanych. Celem tych działań jest poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawienie jakości przestrzeni publicznej.

6. Indykatywne ramy finansowe

Realizacja założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji uwarunkowane jest w dużej mierze przez środki finansowe. Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów rewitalizacyjnych obejmować będą zarówno finansowanie z środków własnych oraz ze środków zewnętrznych. Szacowany koszt planowanych działań rewitalizacyjnych wynosi ok.....W sytuacji niezyskania wystarczającej ilości pieniędzy z funduszy unijnych na realizację wyznaczonego celu, gmina będzie nadal dążyć do pozyskania środków finansowych pochodzących z innych źródeł, np. od prywatnych inwestorów. W takim przypadku, realizacja projektu zostaje wydłużona.

Projekty	Koszt projektów	Źródła finansowania
Społeczne		
Inwestycyjne		

7. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Niechanowo został stworzony przy znacznym udziale władz gminy, społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych. Jako ciało doradcze i opiniujące powołano Komitet Rozwoju Lokalnego, w którego skład wchodzi:

- pracownicy Urzędu Gminy,
- przedstawiciel Wójta,
- reprezentanci Rady Gminy,
- reprezentanci pracodawców,
- reprezentanci rolników,
- reprezentanci organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele oświaty.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi gminy Niechanowo.

Sporządzenie Lokalnego Planu Rewitalizacji poprzedzone jest wydaniem przez Wójta Gminy obwieszczeniem o przystąpieniu do opracowania Lokalnego Planu Rewitalizacji. Następnie powoływany jest Zespół Roboczy ds. Rewitalizacji, w skład którego wchodzi wybrane osoby Urzędu Gminy Niechanowo. Kolejnym krokiem jest określenie stanu istniejącego gminy. Przeanalizowana została sfera społeczna, techniczna, gospodarcza, przestrzenna oraz środowiskowa. W każdej ze sfer wskazano występujące zjawiska kryzysowe. Następnie wyznaczono obszar zdegradowany oraz wyznaczono wizje i cele działań rewitalizacyjnych. Określone zostały także konkretne działania planowane na terenach objętych działaniami rewitalizacyjnymi. W celu przedstawienia planowanych działań, ogłaszane są konsultacje społeczne, podczas których zbierane są uwagi, sugestie oraz propozycje do projektu planu rewitalizacji. Ostateczna wersja planu zostaje przedstawiana Radnym Gminy podczas sesji gminnej, podczas której następuje jej uchwalenie, bądź odrzucenie. W przypadku odrzucenia

projektu zostają naniesione poprawki i ponowne przedstawienie projektu Radnym Gminy. Natomiast w przypadku przyjęcia projektu – uchwalenie LPR i ogłoszenie tego w sposób zwyczajowo przyjęty. Ostatnim etapem działań rewitalizacyjnych jest przeprowadzenie monitoringu i oceny skuteczności prowadzonych działań.

8. System monitoringu i oceny skuteczności działań

System monitoringu polega na przeglądzie przeprowadzonych działań, który dokonywany będzie w odstępie dwóch lat. W razie zajścia potrzeby, (zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technicznych, przestrzennych, zaplanowania nowych przedsięwzięć Lokalny Program Rewitalizacji zostanie zaktualizowany. Za procedurę aktualizacji programu odpowiada zespół ds. rewitalizacji.

Funkcję instytucji monitorującej wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnić Wójt Gminy Niechanowo.

Ocena programu rewitalizacji oparta jest na następujących kryteriach:

- skuteczność procesu rewitalizacji,
- użyteczność,
- trwałość,
- trafność osiągniętych rezultatów.

Do oceny projektów rewitalizacyjnych stosowany jest dobrany system wskaźników: wskaźników produktu oraz rezultatu. Podstawą do ich stworzenia są wnioski z przeprowadzonej diagnozy obszaru rewitalizacji.

		Wartości bazowe	Wartości docelowe
Wskaźnik produktu	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, kursów		
	Liczba klubów, kół zainteresowań		

	Ilość przyłączy sieci kanalizacyjnej		
	Liczba zagospodarowanych terenów zielonych		
Wskaźnik rezultatu	Spadek poziomu bezrobocia		
	Liczba uczestników szkoleń, kursów, warsztatów		
	Liczba uczestników klubów kół zainteresowań		

Proces monitoringu dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych i programów oraz diagnozuje stan wykorzystania udzielonej pomocy finansowej.

Monitorowanie LPR odbywać się będzie w trzech zakresach:

1. Monitorowanie stopnia realizacji celów określonych w programie rewitalizacji,
2. Monitorowanie skutków realizacji programu rewitalizacji,
3. Bieżące monitorowanie wdrażania programu rewitalizacji.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Podstawą programu rewitalizacji jest zagwarantowanie komplementarności przedstawianych projektów. Projekty muszą się uzupełniać pod względem przestrzennym, przedmiotowym, proceduralno – instytucjonalnym i okresowym oraz pod względem źródeł finansowania. Celem takiego działania jest zapewnienie kompleksowości rewitalizacji.

9.1 Komplementarność przestrzenna

Podczas realizacji działań rewitalizacyjnych istotnym czynnikiem jest wzięcie pod uwagę wzajemnych powiązań pomiędzy projektami na obszarze rewitalizacji oraz na obszarach znajdującymi się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Zapewnienie komplementarności przestrzennej ma na celu zapewnienie, aby działania podjęte na obszarach rewitalizowanych nie oddziaływały negatywnie na sąsiednie obszary. Prowadzone działania nie mogą skutkować także przenoszeniem problemów na pozostałe tereny.

9.2 Komplementarność problemowa

Planowane projekty zostały stworzone w taki sposób, żeby dopełniały się wzajemnie pod względem tematycznym, co wpłynie na oddziaływanie programu na aspekty społeczne i przestrzenno-funkcjonalne. Zapewnienie komplementarności problemowej zapobiega fragmentacji działań. Polega na określeniu stanu pożądanego oraz wskazanie sposobu weryfikacji osiągniętego celu.

Stan pożądaný	Projekty, które przyczynią się do uzyskania stanu pożądanego	Sposób weryfikacji osiągnięcia celu
Zmniejszenie bezrobocia	Projekt kluczowy: 1	Zwiększenie się liczby podmiotów gospodarczych, Większa liczba ofert pracy, Zwiększenie liczby osób zatrudnionych
Podniesienie jakości życia mieszkańców	Projekt kluczowy: 2,3	Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy socjalnej,

		Zwiększenie podłączeń sieci kanalizacyjnej,
Podniesienie jakości przestrzeni publicznej	Projekt kluczowy: 4,5 Projekt uzupełniający: 1	Modernizacja budynków, Tworzenie terenów rekreacyjno – sportowych,

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter operacyjny, stanowi część fazy planowania przekształceń społeczno-gospodarczych jak i funkcjonalno-przestrzennych. Wdrażanie zapisów programu jest zasadniczym elementem jego materializacji. Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych czy zagranicznych jest warunkiem realizacji zaplanowanych projektów w programie.

Za realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialne są m.in. podmioty zarządzające. Głównie odpowiedzialny jest Urząd Gminny w Niechanowie w ramach działania Zespołu ds. rewitalizacji. Uspołecznienie procesu rewitalizacji obszaru zostanie oparte o zasady partnerstwa i partycypacji. Zaangażowani do tego procesu zostaną lokalni partnerzy z sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące etapy:

- ❖ Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji
- ❖ Przekazanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń,
- ❖ Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do LPR, kosztorysów,
- ❖ uzyskanie wszelkich niezbędnych pozwoleń,

- ❖ Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,
- ❖ Realizacja projektów wpisanych do LPR zgodnie z terminarzem i harmonogramem,
- ❖ Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych,
- ❖ Promocja oraz udzielanie informacji na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- ❖ Monitoring i ewaluacja planu rewitalizacji, według harmonogramów opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki,
- ❖ Pomiar efektywności programu w oparciu o przewidziane wskaźniki-ewaluacja będzie przeprowadzana na koniec co drugiego roku kalendarzowego,
- ❖ Aktualizacja LPR o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje, firmy działające na obszarze zdegradowanym.

Realizowanie założeń LPR jest skuteczne dzięki szerokiej partycypacji społecznej. Współpraca z wieloma partnerami powiększa szereg obowiązków operatorowi rewitalizacji. Podstawowym obowiązkiem jest informowanie partnerów o wszystkich istotnych dla nich aspektach procesu rewitalizacji. Kolejno jest to konsultacja planowanych działań i wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptowanie rozwiązań i realizowanie projektów rewitalizacji.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

W gminie Niechanowo na przestrzeni lat 2006-2015 w ramach sektorowego programu operacyjnego zostały wykonane następujące inwestycje:

- ❖ **Rewaloryzacja kompleksu sportowo-parkowego PLANTY Niechanowo**

Projekt został wykonany w roku 2006 w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego, działanie 2. 3. - Odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

W ramach zadania przeprowadzono:

- prace porządkowe, karczowanie krzewów i wycinkę drzew na obszarze 7, 14 ha,
- pogłębiono i uformowano rów, pobudowano mostek nad rowem,

- wybudowana została sieć dróg spacerowych z główną osią widokową wraz z oświetleniem i ławkami parkowymi,
-wybudowano bieżnię wokół boiska,
-remont i montaż placu zabaw dla dzieci,
-zostało zbudowane alpinarium z 4000 roślin,
- zbudowano fontannę oraz figurkę damy suszącej stopy a także zegar słoneczny,
- założone zostały trawniki i nasadzono ok. 9000 roślin,
-wybudowano parking.
Całkowity koszt zadania wyniósł 712. 000, 00 zł. Gmina Niechanowo otrzymała w ramach refundacji z Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, kwotę 450. 000, 00 zł .

❖ **Budowa boiska sportowego przy kompleksie szkolnym w Niechanowie**

Projekt wykonano w 2007 r. w ramach priorytetu 3 - Rozwój lokalny Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Dzięki realizacji zadania powstały boiska ze sztuczną nawierzchnią na terenie Zespołu Szkół w Niechanowie.

❖ **Odnowa i rozwój wsi - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013**

W 2009 r. na terenie Gminy Niechanowo zrealizowano trzy projekty w ramach działania Odnowa i rozwój wsi. Z uwagi na to, że terenu jednej gminy mogły zostać złożone maksymalnie trzy wnioski przez trzech różnych beneficjentów stosowne dokumenty przedłożyły Gmina Niechanowo, Biblioteka Publiczna Gminy Niechanowo oraz Parafia Rzymskokatolicka p. w. św. Andrzeja Apostoła w Kędzierzynie.

❖ **Rozbudowa i remont Domu Kultury, modernizacja remizy OSP oraz modernizacja boisk w Jarząbkwie**

Projekt przebudowy Domu Kultury w Jarząbkwie realizowany przez Gminę

Niechanowo polegał na wykonaniu remontu i rozbudowa Wiejskiego Domu Kultury. Oprócz tego wykonano remont remizy OSP, modernizację dojścia do Domu Kultury, modernizację placu zabaw, modernizację boiska do piłki ręcznej z siatkówką oraz koszykówki z kortem tenisowym (powstały boiska ze sztuczną nawierzchnią) oraz oczyszczenie dwóch stawów wiejskich. Koszt operacji – 793 578 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 448 134 zł.

❖ **Remont świetlicy wiejskiej wraz z budową chodnika**

W Trzuskofonii w ramach operacji wykonano następujące zadania: remont świetlicy ogrodzenie boiska, budowa chodnika we wsi, zakrycie rowu, odbudowa stawu oraz modernizacja placu zabaw. Koszt operacji – 410 000 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 250 000 zł.

❖ **Budowa chodnika wokół Kościoła i na cmentarzu**

Kolejna realizacja przyczyniła się do polepszenia wizerunku wsi Kędzierzyn. Projekt swym zakresem obejmował rozbudowę i przebudowę ścieżek wokół kościoła p.w. św. Andrzeja Apostoła i cmentarza parafialnego. Koszt operacji – 110 000 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 83 000 zł.

❖ **Przebudowa chodników w miejscowościach: Kędzierzyn, Jarząbkowo i Miroszka oraz budowa szlaku pieszego w miejscowości Żelazkowo-Jelonek**

Operacja zrealizowana w 2010 r. W ramach projektu wykonano chodniki w miejscowościach Jarząbkowo, Miroszka oraz Kędzierzyn a także szlak rowerowo-pieszy w miejscowości Żelazkowo-Jelonek. Koszt operacji – 626 822 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 385 341 zł.

❖ **Budowa placów zabaw w każdej wsi na terenie gminy Niechanowo**

Operacja zrealizowana w 2010 r w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Światowid. W ramach projektu wykonano 24 place zabaw we wszystkich miejscowościach na terenie Gminy Niechanowo. Koszt operacji – 575 000 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 353 484 zł.

❖ **Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Niechanowo**

Gmina Niechanowo w roku 2010 zrealizowała największą inwestycję ostatnich lat - "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Niechanowo" współfinansowaną ze środków Unii Europejskiej w ramach PROW 2007-2013 działanie „Podstawowe usługi dla ludności” W ramach projektu zrealizowana zostanie budowa kanalizacji: w miejscowościach Marysin, Cielimowo (etap II), Arcugowo, Mikołajewice, Malczewo i Karsewo, a także rozbudowa oczyszczalni w Niechanowie. Miejscowości Marysin, Arcugowo, Mikołajewice, Malczewo i Karsewo podłączone zostaną do rozbudowanej oczyszczalni w Niechanowie, natomiast ścieki z Cielimowa odprowadzane będą do oczyszczalni w Gnieźnie. Koszt operacji – 5 460 000 zł, wartość dofinansowania ze środków zewnętrznych – 3 356 000 zł.

❖ **Termomodernizacja budynku UG w Niechanowie**

W 2009 roku rozpoczęły się prace termomodernizacyjne w kompleksie budynków w Niechanowie (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, remiza OSP). Wykonawcą prac była firma PKOB WEGNER Sp. j. z Rudek k. Trzemeszna. Cały koszt inwestycji to kwota 814.880,63 zł. W 2009 roku wymienione zostały wszystkie okna w kompleksie budynków, a także drzwi i bramy. Do końca maja 2010 roku zamontowano dwie windy dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy - jedna przy wejściu do Urzędu, druga od strony Poczty. Do końca lipca 2010 wykonano prace związane z wymianą kotłowni z węglowej na gazową. W ramach inwestycji przed budynkiem

Urzędu zamontowany został zegar i ozdobna wieżyczka.

❖ **Budowa Przedszkola „KAJTEK”**

W dniu 1 września 2010 r dokonano otwarcia nowego budynku Przedszkola „KAJTEK” w Niechanowie. Budynek posiada 709 m² powierzchni użytkowej i został wykonany przez firmę Przedsiębiorstwo Kompleksowej Obsługi Budownictwa WEGNER Sp.j. z siedzibą w Rudkach.. Koszt budowy wyniósł 2 200 000 zł. Całość inwestycji została sfinansowana ze środków własnych Gminy Niechanowo. Dzięki niniejszej inwestycji Gmina Niechanowo posiada nowoczesny, parterowy budynek z estetycznym wystrojem wewnątrz. Sale zajęć są przestronne, jasne z węzłem sanitarnym, pomieszczeniem gospodarczym. Przedszkole wyposażone jest we wszelkie potrzebne pomoce dydaktyczne, sprzęt audiowizualny. Nowoczesne meble i kąciki zainteresowań oraz atrakcyjne zabawki zachęcają do swobodnej zabawy. Z każdej sali jest wyjście na taras i ogród przedszkolny. Przedszkole posiada salę gimnastyczną do zabaw i ćwiczeń.

❖ **Modernizacja ul. Ogrodowej w Niechanowie**

W 2013 zakończono prace budowlane na wykonanie nawierzchni dla ul. Ogrodowej. Koszt robót 450 000 zł. W ramach inwestycji wykonano nawierzchnię z kostki poz-bruk na długości 550 metrów.

❖ **Zagospodarowanie wolnej przestrzeni w Niechanowie**

W roku 2015 zakończone zostały prace w ramach projektu „Zagospodarowanie wolnej przestrzeni w Niechanowie” Celem projektu było uporządkowanie i zagospodarowanie centralnego miejsca wsi Niechanowo jakim jest skwer przy ulicy Parkowej. W ramach prac ułożony został czerwona róża na białym tle - herb Gminy Niechanowo z kostki poz-bruk, założono nowy trawnik, posadzono róże i drzewka ozdobne oraz ustawiono dziesięć ławek z oparciem. Od strony cmentarza został osadzony obelisk, na którym zamontowano popiersie Ojca Świętego Jana Pawła II oraz pamiątkową tablicę.

Plac zabaw w Niechanowie

W roku 2017 zakończone zostały prace nad budową placu zabaw dla dzieci

w Niechanowie. Projekt został zrealizowany wspólnie przez Gminę Niechanowo oraz Stowarzyszenie Rodziców Ziemi Niechanowskiej.

Wykonane zostały: skatepark z trzema rampami oraz poręczą ślizgową; siłownia zewnętrzna z dziesięcioma przyrządami do ćwiczeń na wolnym powietrzu oraz plac zabaw z dwoma zestawami do zabaw, piaskownicą, huśtawką oraz dwoma bujakami.

Koszt projektu 277 396,98 zł

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji są kontynuacją zrealizowanych działań na obszarze gminy.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Niechanowo realizowane będą ze środków pochodzących z:

1. Urzędu Gminy Niechanowo
2. Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS),
3. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)
4. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Dofinansowanie ze środków unijnych towarzyszyć musi dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa. W ramach funduszy europejskich istnieje możliwość pozyskania środków finansowych w wysokości do 85% wartości projektu przy 15% wkładzie własnym. W celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej ważna jest koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych.

10. Partycypacja społeczna

Na terenie gminy została przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców na temat warunków i komfortu życia mieszkańców w gminie Niechanowo, w której wzięło udział 28 osób, wśród których tylko 2 osoby pochodziły z poza granic analizowanej gminy. Ankietowani, to osoby w przedziale wiekowym od 18-64 roku życia.

Mieszkańcy ocenili bardzo dobrze dostęp do przedszkoli oraz szkół podstawowych. Możliwość integracji mieszkańców: uczestnictwo w stowarzyszeniach,

klubach, kołach, dostęp do miejsc, w których można się spotykać oraz ich jakość została oceniona jako dobrze, podobnie jak dostęp do sieci wodociągowej. Słabo ocenę otrzymał dostęp do sieci gazowej oraz Internetu szerokopasmowego. Zdaniem ankietowanych jakość mieszkań jest średnia, tak samo jak stan nawierzchni dróg oraz stan infrastruktury okołodrogowej.

Opinią mieszkańców głównymi zaletami gminy Niechanowo jest: dogodna lokalizacja (położenie blisko miasta), spokój oraz bezpieczeństwo, dobra współpraca z pracownikami gminy, duża ilość terenów zielonych oraz łatwy dostęp do najważniejszych instytucji publicznych. Natomiast odczuwają brak miejsc pracy, ścieżek rowerowych, Internetu światłowodowego, lepszego stanu dróg, rozwiniętej sieci gazowej, wodociągowej oraz kanalizacyjnej, lokalnej przedsiębiorczości, infrastruktury okołodrogowej, żłobków oraz miejsc do spędzania wolnego czasu.

Zdaniem mieszkańców oraz osób przebywających na terenie gminy Niechanowo, najważniejszymi kierunkami rozwoju jest:

- rolnictwo,
- tworzenie ekologicznych upraw,
- budowanie ścieżek rowerowych,
- rozwój turystyki w gminie (agroturystyka),
- rozwój infrastruktury sportowej,
- rozwój inwestycji,
- rozwój budownictwa mieszkalnego
- rozwój kultury.

11. Powiązania programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom wojewódzki

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020
Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	<p>Cel operacyjny 7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności</p> <p>Cel operacyjny 7.4 Rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych</p> <p>Cel operacyjny 7.5 Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego i technicznego oraz poprawa organizacji rynku pracy</p> <p>Cel operacyjny 8.1 Wzmacnianie aktywności zawodowej</p>
Karta projektu nr 2: Wsparcie osób korzystających z pomocy społecznej	<p>Cel operacyjny 8.4 Promocja zdrowego stylu życia</p> <p>Cel operacyjny 8.5 Wzmocnienie włączenia społecznego</p> <p>Cel operacyjny 8.6 Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej</p>
Karta projektu nr 3: Poprawa jakości życia mieszkańców	<p>Cel operacyjny 5.5 Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych</p> <p>Cel operacyjny 8.11 Poprawa warunków mieszkaniowych</p>

Karta projektu nr 4: Poprawa jakości przestrzeni publicznej	Cel operacyjny 5.4 Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji
Karta projektu nr 5: Tworzenie terenów rekreacyjno- sportowych	Cel operacyjny 8.4 Promocja zdrowego stylu życia

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele
Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	generowanie zróżnicowanej regionalnie aktywności społeczno-gospodarczej kraju
Karta projektu nr 5: Tworzenie terenów rekreacyjno- sportowych	ochrona i uwarunkowane ekologicznie kształtowania przestrzeni przyrodniczej

Poziom lokalnym

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Gnieźnieńskiego

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cel strategiczny
Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	Troska o rozwój gospodarczy i społeczny Powiatu Gnieźnieńskiego,

Karta projektu nr 3: Poprawa jakości życia mieszkańców	Poprawa warunków życia mieszkańców miast i wsi
Karta projektu nr 5: Tworzenie terenów rekreacyjno- sportowych	Wykorzystanie walorów gospodarczych, kulturowych, historycznych i turystycznych Powiatu Gnieźnieńskiego

Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2013-2020

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele strategiczny
Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	Poprawa jakości życia i funkcjonowania rodzin w powiecie gnieźnieńskim
Karta projektu nr 2: Wsparcie osób korzystających z pomocy społecznej	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez stworzenie systemu pomocy ofiarom i sprawcom
Karta projektu nr 3: Poprawa jakości życia mieszkańców	Poprawa jakości życia i funkcjonowania rodzin w powiecie gnieźnieńskim

Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Niechanowo

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele
---	-------------

Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	Zwiększanie szans zatrudnienia - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Karta projektu nr 2: Wsparcie osób korzystających z pomocy społecznej	Wsparcie osób uzależnionych

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Niechanowo

Projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele
Karta projektu nr 1: Pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców	Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju różnych form przedsiębiorczości
Karta projektu nr 5: Tworzenie terenów rekreacyjno- sportowych	Ochrona oraz racjonalne i efektywne wykorzystanie walorów środowiska

12.Ocena oddziaływania na środowisko

Urząd Gminy w Niechanowie po przeprowadzeniu konsultacji z Zespołem Rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego i naniesieniu uwag skieruje wniosek wraz z projektem programu do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Inspektoratu Sanitarnego o ocenę możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis rysunków, tabel i wykresów

Rysunek 1: Sieć dróg na terenie gminy Niechanowo..... 34

Tabela 1: Przyrost naturalny w gminie Niechanowo i powiecie gnieźnieńskim w poszczególnych latach..... 7

Tabela 2: Migracje wewnętrzne w gminie Niechanowo 9

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Niechanowo. Dane na koniec grudnia w latach 2014 - 2016 10

Tabela 4. Liczba i udział osób bezrobotnych w podziale na jednostki analityczne w 2016 r. 11

Tabela 5. Udział osób bezrobotnych w poszczególnych kategoriach w gminie Niechanowo w powiecie gnieźnieńskim 13

Tabela 6. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej poszczególnych jednostkach gminy Niechanowo, 2016 15

Tabela 7. Liczba uczniów w latach 2013 – 2015 oraz ich liczba przypadająca na 1 oddział w 2015 19

Tabela 8. Liczba grup artystycznych, kół i klubów prowadzonych na terenie gminy Niechanowo wraz z liczbą ich członków 21

Tabela 9. Liczba imprez organizowanych na terenie gminy Niechanowo oraz ich uczestników..... 21

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2016r..... 23

Tabela 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz ich udział na 1000 mieszkańców w 2016 r. 24

Tabela 12. Podział gospodarstw rolnych na terenie gminy Niechanowo ze względu na ich wielkość..... 26

Tabela 13. Liczba obiektów użyteczności publicznej w gminie Niechanowo w podziale na jednostki analityczne 29

83

Tabela 14. Udział osób korzystających z podstawowych sieci technicznych	38
Tabela 15. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno - sanitarne.....	40
Tabela 16. Cieki odwadniające gminę Niechanowo	42
Tabela 17. Problemy powodujące zjawiska kryzysowe w gminie Niechanowo	43
Tabela 18. Podstawowe parametry wyróżnionych jednostek analitycznych.....	45
Tabela 19. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.....	49
Tabela 20. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej	51
Tabela 21. Wartości wskaźników wskazujące na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	53
Tabela 22. Podsumowanie delimitacji	55
Tabela 23. Liczba ludności oraz powierzchnia obszarów zdegradowanych w gminie Niechanowo	56
Wykres 1: Liczba ludności w gminie Niechanowo na przestrzeni lat 2010 – 2016	5
Wykres 2: Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w liczbie ludności ogółem [w %]	6
Wykres 3: Przyrost naturalny w gminie Niechanowo	7
Wykres 4: Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób	9
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2016 (Źródło: GUS).....	22

Spis treści

Wprowadzenie	2
Podstawy prawne.....	3
1. Diagnoza stanu Gminy Niechanowo. Wskazanie zjawisk kryzysowych.....	3
1.1. Analiza sfery społecznej.....	5
1.1.1. Demografia	5
1.1.2. Bezrobocie	10
1.1.3. Pomoc społeczna.....	13
1.1.4. Przestępczość	17
1.1.5. Szkolnictwo i edukacja.....	19
1.1.6. Życie publiczne i kulturalne	20
1.2. Analiza sfery gospodarczej	22
1.3. Analiza sfery przestrzenno – funkcjonalnej.....	26
1.3.1. Struktura użytkowania gruntów.....	27
1.3.2. Sieć osadnicza i struktura urbanistyczna	28
1.3.3. Turystyka	28
1.3.4. Infrastruktura społeczna	29
1.3.5. Sieć komunikacyjna.....	31
1.4. Analiza sfery technicznej.....	35
1.4.1. Sieć wodociągowa.....	35
1.4.2. Sieć kanalizacyjna	36
1.4.3. Sieć gazowa	37
1.4.4. Gospodarka odpadami	38
1.4.5. Sieć elektroenergetyczna	38

1.4.6. Ciepłownictwo	39
1.4.7. Zasoby mieszkaniowe	39
1.5. Analiza sfery środowiskowej	40
1.5.1. Tereny chronione.....	40
1.5.2. Gleby	41
1.5.3. Wody powierzchniowe i podziemne	41
1.5.4. Jakość powietrza	42
1.5.5. Hałas.....	43
1.6. Podsumowanie diagnozy stanu	43
2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	45
3. Wizja i cele programu rewitalizacji gminy Niechanowo	56
4. Lista planowanych projektów.....	58
5. Charakterystyka projektów uzupełniających	66
6. Indykatywne ramy finansowe	66
7. System wdrażania programu rewitalizacji	67
8. System monitoringu i oceny skuteczności działań	68
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	69
9.1 Komplementarność przestrzenna	70
9.2 Komplementarność problemowa	70
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	71
9.4 Komplementarność międzyokresowa	72
9.5 Komplementarność źródeł finansowania.....	77
10. Partycypacja społeczna.....	77
7. Spis rysunków, tabel i wykresów	83
4. Spis treści	85

